

Politikai sonettek.

Mióta egy jeles német költő, Rückert a „Gebarnichte Sonette“ című, a maga idejében nagy zajt ütött gyűjteményével példát adott arra, hogy a Petrárka bájos versalkzata nem csak a szerelem lágy nyögéseinek s az udvariasság behizelgő és sima hangjának szolgálhat alkalmas öltözetül, azóta sokan próbálták a sonett kimért tizenegy sorában politikai és hazafias érzelmeiket, haragot és lelkesedést, csatára hívó jelt és diadalkiáltást fejezni ki. Közélebről a glasgowi (skót) egyetem közlönyének (Glasgow University Magazine) egyik számában négy ily politikai sonettet találunk Swinburne-től, a mai angol költők egyik legjelesbikétől, ki főleg elmeagradagsága, költészetének erőteljes, majdnem zord hangja, s a hazafias, különösen pedig az általános szabadsági eszmék iránti kultusza által válik ki a mai — meg kell vallani nem épen kitünő — angol lyrai költők nagy seregéből.

A négy sonett mind az oroszok, Angliának s a szabadságnak régi — s most ismét új — ellenségei ellen van intézve. Alkalmat a költőnek a keleti kérdés föllobbantata s az orosznak az al-Dunára, Konstantinápolyra s az ázsiai angol birtokokra intézett hódító támadása adott. A két első sonett közös címe „A fehér császár“ — s egy orosz költő által „India császárságához“ intézett és egy angol szemlében fordításban megjelent (Swinburne szerint szemtelen) költeményre viszonyulnak irva. A szerző ovakozik a royalista, vagy épen imperialista érzelmek vádjára ellen, ő csak az angol s a szabadságbarát érzelmeinek kíván kifejezést adni. A harmadik sonett címe „Rizpah“ s e bibliai név allegoriája alatt a lengyel nemzet elnyomatását és vértanúságát énekli meg, rokonszenves részvét felajánlásával. Végre a negyedik minket is közel érdekel, mert Kossuthhoz van intézve. Ime, rögtönzött fordításban.

Kossuth Lajoshoz.

(Swinburne A. C.)

Apáink szeme fénye, a miénkben
Le nem menő est-estislag, mert neved,
— Mely lenflángolt a déli ég felett
A nagy évben (most harmincz éve épen!)

Mikor Európa minden szögletében
Az ég vihar- s villámtól reszketett —,
Naphosszant tartja fényét, s dicsődet
Kiolthatatlan hirdeti egyképen.

Nem multadat magasztaljuk mi csak,
S nagy tetteid, Kossuth! — de hogy megint
Fölemeléd, szent kürt zengéseinkint

Hatalmas hangod', s karod', mely lecsap
Mint ark-angyal szabályja s vesszeje,
A császár s hunyász szolgálai vesztire!

K a t ó.

Beszély.

Irtá Eötvös Károly.

(Vége.)

Ezen megbotránkozató szavakat nem is sughatta más, mint az éretlen ész és a rakoncátlan indulat, mely a Feri kölyökben lakozott. Ezen szavakat, ha hallotta volna, még Bánthó István uram sem hagyhatta volna szó nélkül, sőt inkább még ő is a gyereket érdeme szerint megfeddette volna. Pedig Bánthó István uram is el volt keseredve az ő szivében a fölött, hogy Kazóné asszonyom által az ő atyafiságos ajánlata olyan kurtán elutasított. Nem is késekedett egy percig sem, sőt maga is segített a lovakat fölszámolni és a kocsi elé fogni, nagy türelmetlenségében kemény szavakkal illetve a bémészködő kocsiat is, mivelhogy a gyeplőszár nagyon össze volt keveredve. Nyilván csak az ő nagy szivbéli bántalmát akarta a zsörtölődéssel kiszellőztetni.

A mi sikerült is annyiban, hogy Kazóné asszonyomtól illendő tisztességgel elbucszhatott, tőle a sok nagy alkalmatlanságért bocsánatot kérhetett, neki az atyafiságos fogadtatást szívesen megköszönhette s őt atyafilátogatóba Dunaszentmihályra egész rokoni bizodalommal meghívhatta, egyuttal megbiztatván az iránt is, hogy sem az, a mi eddig történt, sem az, a mi ezután fog történni köztük, örökké tartó háboruságot nem okozand az atyafiszerető igaz szívek között. Mind-ezen kölcsönös kiengesztelődés pedig megtörténhetett azon idő alatt, míg a János gazda az utasok pinczetokját jó borral, Mártha szakácsné pedig a tarisznyát jóféle hideg sülttel és pogácsával megtölthetné, s a cselédek a bundát, botos eszimat, töltött puskát, uti kucsmát, hóhányó lapátot, abraknak való zabot, etető szénát s egyéb ily szükséges utiszereket konyhából, éléstárból, csereházból, magtárból, szinből, ólból, számszámkamrából, pinczéből, padlásról előteremthetnék s a kocsiiban kellőképen elhelyeznék és megkötözhetnék.

Ezen idő alatt a Feri gyerek maga nyergelte és kantározta fel hóka lovát s fölvetvén magát a nyeregbe, odangratott a baromfiólak felé, a hol Kató leányzó vette számba a baromfiakat, melyek már az ólak előtt külön falkákban kezdtek összeseregelni, hogy ily csunya hideg téli időben még napnyugta előtt éjszakára szép rendben elüljenek. Nézte, nézte őket a leányzó, de bizony hiába, mert nagy, sok, sűrű könyhullatás miatt még az ő kiválasztott, kendermagos, kis jerezjét sem láthatta, a ki pedig soha el nem ült a nélkül, hogy a leányzó lábához oda ne kotyogott s két kis sárka szemével hozzá jobbról-balról fölne tekintett volna.

Oda ugratott a gyerek nagy hirtelenséggel, a mely miatt lőn a baromfioknak hangos szétriadása s a sirdogáló leányzóknak néma megrettenése. A gyerek se szólt egy szót sem, a leányzó se tudott megszólalni, csak nézték egymást égő szemekkel, mint két páros csillag. Végre is a leányzó letörlő könyveit és csöndes, reszkető hangon ezt susogta:

— Mikor látjuk még egyszer édes Feri bátyám?

— Vársz-e én rá kedves egyetlen hugom, míg én értem újra eljövök? Ezt kérdező Feri.

Kató leányzó nem tudott felelni, mert könyei újra megeredtek, csak fejével intgetett.

A gyerek belevágta sarkantyuit a ló oldalába, a ló felgaskodott s nagyokat ügrott a kapu felé. De Feri újra visszavezette s szép csöndesen oda állt a leányzó mellé.

— Eljövök érted, addig is áldjon meg az én istenem!

Ezzel újra sarkantyuba kapta lovát s mint a sebes szélvész, el-kivágtatott az udvarra; — ki az udvarból, ki a faluból, árkon, kerítésen, fuvaton keresztül, a népeknek nagy bűmulatára. Azt sem mondá Kazóné asszonyomnak: jó éjszakát. Meg se várta Bánthó István uramat, csak az erdő szélén. De se ott, se tovább, se hazáig, se otthon nem szólt a Kató leányzóról se apjának, se anyjának, se semmiféle atyfiának. Sőt egy álló hétig szinevilágát se látták, ugy elesavargott hazulról valamerre. Vad volt, szilaj volt, szegény anyját kétségbe is ejtő megváltozása,

nagy szótalansága. Erős volt, bátor volt, Duna se vitte el, farkas se vágta le, rossz czimborák se ütötték agyon, főrgőtet se temette el, mégis aggódtak miatta minden este, minden reggel. Pedig a kölyök ép-kéz-láb volt, csak egy gonosz vállalaton törté fejét, a mi kitudódott a következő uton-módon:

Ugyanis Tamás apostol napjának estéjén azt mondá a Feri kölyök Bánthó István uramnak a pipázó szobában, mikor a többi házbéli népség már lenyugodott.

— Édes apám uram, meg akarok házasodni.

Bánthó István uram nagyot nézett e szavakra s hamarjában nem felelt, nem lévén tisztában az iránt, tréfára vegye-e a dolgot, vagy összeszidja a kölyket. A kölyök folytatá nagy, elszánt komolysággal.

— Vagy megházasodom, vagy elmegyek a francziára.

— No kölyök, e szavadból most már látom, hogy megint valami ostobaság üt-között beléd.

A kölyök folytatá:

— Kazó Katalin hugomat akarom feleségül venni Kazavölgyéről.

— Megháborodott a te elméd. Vajjon nem szemmel láttad-e s füllel hallottad-e, hogy Kazóné atyánkfáival minémü gyűlölséges pörben állunk?

— Jól tudom.

— Avagy meggondoltad-e, hogy Kazóné asszonyom a legutolsó szántógyerekek is előbb odaadná lányát feleségül, mint egynek mi közülünk?

— Jól meggondoltam.

— És vajjon bélérod-e elméddel, hogy míg a zálogos birtok kezünk között nem lesz, addig te Kató hugom kezéről nem is álmodhatol; az a birtok pedig kezünk közé nem juthat, míg egy bizonyos fundamentomos irományt meg nem szerezhethünk, a melyre nézve ugyan harmadnapja már a Kancelláriától mandátumot kaptunk, de a melytől az ekzekució még messze van.

— Sem birtokról, sem irományról, sem ekzekuczióról nem akarok hallani. Nekem a leányzó kell, semmi más.

Bánthó István uram fölkel ülőhelyéről, elővette a pipaszurkálót, kitisztogatta öblös pipáját, az ablakdeszkáról elemelte a vörös márványból faragott dohánnytartót, megtömté a pipát istenesen, taplót gyújtott, pipára gyújtott s aztán újra leült a zsöllyeszékbe s nyugodt hangon így felelt:

— Most már látom, hogy nincs egyéb hátra, minthogy megint a kutágashoz köztötesselek mint olyat, a ki el akar szaladni. Hogy vehetnéd te el Kazó Katalint, ha se az anyja oda nem adja, sem a birtok vele nem jár?

— Már pedig én, édes apám uram, elhozom Kató hugomat. Ha oda adják: szép szerével; ha oda nem adják: a hogy lehet; — de én elhozom. Nyolezadmagammal hajnalban elindulok Kazavölgyére s egy hét mulva vagy itthon leszek a leányzóval, vagy Komáromban leszek a verbung komendánsnál, vagy nem leszek sehol sem. Ha pedig édes apám uram ezt megengedni sehogy se akarná: akkor ne beszéljünk többet a dolgról, hanem vegye le azt az egycsöves puskát a szegről, én se kezemet föl nem emelem, se nem kiáltok egy jajsztót, löjjön agyon, mint a kutyát. Ne is gondolkodjék, ne is szóljon

egy szót se, mert nekem már az mind hiába léssen.

Látszott a kölyöknek komoly és halavány arcáról, hogy az ő lelkében igen erős az eltökélés. Bánthó István uram jól ismerte már arról az oldaláról, hogy könnyebb az élőfát gyökerestől kirántani a földből, mint o makacs kölyök szivéből kiirtani a meggyökeresedett elhatározást. „Várj csak rám, majd mindjárt mondok valamit“ — szólt s ezzel kiiramodott a szobából.

Bánthó István uramnak az volt az ő rossz szokása, hogy a midőn az ő szive és elméje valamiképp megterhelődött s ennél fogva okos gondolatok hiával volt, menten sietett ki a cselédek és szegődöttek közé, a holott is mindig találván hibát, gondatlanságot, fogyatkozást: az ő szedte-vette, henye gondatlan népeit ránczba szedte, jól összehordta, miközben szivének és elméjének terheit ekként lehányván, nyugodt lélekkel és világos gondolattal foghatott ő nagy dolgaihoz. Most is azért fordula ki a szobából, hová azonban, miután ez üdítő foglalkozását befejezte volna olyan eleven hangon, melyet még a tanyákon is meghallhatának, újra visszatéren.

— No kölyök, szólt, nem avatom kezem a te bolondos dolgaidda. Ha veszni tértél: ám te lássad. Sem nem biztatlak, sem utadat nem állom. Se jó szót, se rossz szót nem viszed magaddal. Ha jön a leányzó: anyáddal együtt fogadjuk becsülettel; — ha pedig szegyet, gyalázatot hozasz én fejemre s rossz hirt, ember-szólást a familiára: korbács léssen és megvettetés te jutalmad. Nehogy azonban valamiképpen magadhoz hasonlatos szeleburdi, okatlan kölykekkel távozj utadra: Gyárthó, Véghes és László uramócsimeket megkérem, hogy veled tartsanak. Most hát takarodjál, aludd ki magadat.

Feri nem szólt, csöndes jó éjszakát kívánt s eltávozott a szobából.

Bánthó István uram pedig a fiókos szekrényből elővett egy pöcsétes irást, fejére nyomta prémes süvegét, vállára keríté nyokaprémés dőkáját, kezébe vette hosszúnylelű fokosát a eltávozott hazulról a faluba, hogy fent nevezett uradöcséit a veszedelmes hosszú útra rábeszélne s némely egyéb fontos tennivalókra is — melyeket azonban a gyerekeknek nem szükséges tudni — őket jó szóval, gazdag igérettel s a temetőszarki füzes-kaszáló odaajánlásával rávenné. Ebbéli fáradozása sikerült is annyira, hogy a mikor a kakas az éjféli utáni három órát elukorikolta: Gyárthó, Véghes és László uraimék jól etetett és jól itatott lovaikon már ott állottak nyeregben a pitvar előtt, hogy az égettboros butykosból nagyokat huznának s Feri gyerekekkel együtt Csege felé még a kemény hajnali szélben elporoszkálnának.

Érkezésük lőn pedig Csegeire még napfelkölte előtt, a hol a hat Tekeressy gyerekek, mind valamennyien atyfiak s erős, ifjú legények már türelmetlenül várták őket fölnyergelt és kantározott lovakkal s Virág Peti nemes legénynyel egyetemben, a ki ugyan nem volt atyafiság, de a Tekeressy-gyerekeknek jó pajtásuk lévén, tőlük elmaradni sehogy sem akart. Minden jeltől látszott, hogy közöttük jó levele megtörtént már az összebészélés arra nézve, hogy mikor és mi végből mennének Kazavölgyére, a holott pedig időközben szintén nagy dolgok történtek.

Tudni kell ugyanis, hogy Kazóné asszonyom, mihelyt Bánthó István uram Kazavölgyéről eltávozott, első dolgának tekinté mindazon szobákat kisöpretni és kifűstöltetni, a melyekben Bánthóék megfordultak avagy éjjeli tanyát tartottak.

Mikor pedig ez megtörtént volna, szemre bírta az ő egyetlen Kató leányát, hogy nagy keménységgel kikérdezze őt ama lézengő, kamasz Bánthó gyerekekkel való beszélgetései s egyéb illetlen magaviselete felől s e közben betekintsen az ő szivének és veséjének legbelsőbb titkaiba. Teljességgel meggyőződven pedig arról, hogy a gyerekek képe fészket vert a leányzó szivében, miként az énekes madár a sűrű lombos bokornak ágai közt: példás anyai szigorral megfeddte őt ama kárhuzatos könnyelműségért és önnönmagáról való megfélekedésért, melylyel egy jött-mentre szemet vetni s annak gyalázatos vakmerőségét érdemlett módon vissza nem utasítani, sőt még édes anyja elől is eltitkolni nem irtózott. Egyszersmind pedig megoktatván a leányzót az iránt is, mit kíván tőle a familia becsülete, anyjának tekintélye s az utolsó kazavölgyi Kazó ivadéknak jó hírneve.

A leányzó békén tűrte s külső látszat szerint jó szívvél is fogadta édes anyjának bölcs oktatását s példás szemrehányásait, noha az ő szivében folytonosan csak a Feri gyerekekről gondolkodott. De Kazóné asszonyomat se ismerte az, a ki föltette róla, hogy ő neki a külső látszat is elég-séges. Jól keresztül látott ő a leányzón s azért nem is késekedett olyan tisztességes praktikához nyulni, melylyel a leány nyalyáját gyökeresen megörvosolhatná.

Nyilván való dolog volt ugyanis, hogy méltóságos Marczalházy Sámuel referendárius uramnak Elek nevű idősebbik fia, jó családbeli, deli külsejű, erkölcsös és tanult ifju, már régóta jó szemmel kíséri Kató leányzót, sőt egyszer már illendő tisztességgel meg is kéréte kezét Kazóné asszonyomtól, noha akkor a leány fiatal-sága miatt minden siker nélkül. Miután pedig a pörnek veszedelmes fordulatán csak Marczalházy uramnak erős keze, a leánynek még veszedelmesebb indulatán pedig csak a tisztességes férjhezmenetel segíthetett: ennél fogva minden oldalról csak kívánatos volna, hogy az Elek ifju ur elfelejtkezzen a multkori lépésnek sikertelenségéről s megújítaná a familiával való jó ismeretséget.

Csodálatos módon ez meg is történt. Hogy volt, hogy nem volt, bizonyosan nem tudhatni, elég az hozzá, hogy Kazóné asszonyomnak előzetes tudomásával és beleegyezésével Elek ifju ur karácson estéjére több nemes legényekkel s uri ifju emberekkel mint jó barátjaival együtt Kazavölgyére érkezett, hogy Kató szivét meglágyítaná s hajlandóvá tenné azon ünnepélyes szavak örvendetes meghallgatására, melyeket a második ünnepen kijöendő Balog János viczispán uram fog az ő száján kiejteni, hogy a Kató leányzó kezét megkerje marczalházy Marczalházy Elek nemes ifju urnak s nemes Komárom-vármegye ez idő szerinti tiszteletbeli főnótáriusának számára.

Szép volt a házasulandó ifju ember az ő világos kék díszes ruhájában s az ő jó nevelésű, ékes, tanult beszédjével, de Kató leányzó, a mint őt meglátta s édes szavait meghallotta: menten nagy nyilal-

lást érzett szive táján s két orcája olyan halavány lett, mintha most huzták volna ki a koporsóból. Szegény leány, bizony meg is lehetett volna sajnálni, ha szabad lett volna szólni Kazóné asszonyom előtt, kinek mindenütt jelenvalósága miatt azonban ezt tenni nem lehetett.

Mulattak az ifju emberek nagy jó kedvvel, tisztességgel Kazóné asszonyomnak nagy lelki gyönyörűségére s Kató leányzónak nagy lelki fájdalomra, noha pedig őszintén meg kell vallani, hogy mind az ifju emberek Elek ifju urral egyetemben mindent elkövettek az ő felvidítására, ámbátor ezen ifju emberek közt egy sem találhatnák, a ki az ő szive fenekén Kató kezére ne vágyakozott s Elek ifju urra némi-némiképen ne irigykedett volna, a mit azonban a fenálló jó barátság miatt világért ki nem mutatnának.

Öreg este volt már, midőn a legjobb mulatozás közben bejött a szobába egy cselédlány s Kazóné asszonyomnak fülebe sugott valamit.

Kazóné asszonyom felpattant mint a szikra s nagy sebben ment ki az előszobába, az előszobából pedig a pitvarba. A pitvar előtt állt egy lovas legény, a ki nem volt más, mint a Bánthó Feri, a ki im ekként szóla:

— Szerencsés jó estét és boldog ünnepet kívánok kedves asszonyomnak, sokan vagynak, látogatába jöttünk, ha jó szívvél fogad bennünket uri házában!

— Az ördög hozott benneteket, nem is a jó szellem, szóla Kazóné asszonyom, szálljatok le a lórlól.

— Mi is itt volnánk, szóltak Gyárthó, Véghes és László, előugratva lovaikkal.

— Vagytok-e még többen?

— Igen is szolgálátjára, szólt Tekeressy Béni, itt vagyok hatodmagammal egy apától, egy anyától való édes testvérek. Van egy barátunk is Virág Peti, ihol la!

Kazóné asszonyom se boszuságát, se örömét ki nem nyilváníthatta, mert a sok hetyke legény körülrajozta őt, ki a kezét, ki a köténye szélét csókolván meg nagy szeleburdisággal. Még több neki is örülnie kellett, akármilyen vége lesz is örömeinek a rá következő nap virradatán. Egyedül csak Bánthó Feri mutatta magát szégyenlősnek és tartózkodónak, a mire tudni-valóképen elegendő oka lehetett.

Azonban az unjonnan jött vendégek elkeveredtek a régiek között és ámbátor nagy utat béjártak, egész nap le se szállhatván a nyeregből: mindamellet győzték a jó kedvet és dinomdánomot épen csak ugy, miképen a régebbi vendégek. Elek ifju ur és Bánthó Feri ugyan nem igen vettek részt a hejehujában, valamint Kató leányzó is — mint később maga elbeszélte — ugy érezte magát, mint a kit a hideg bánt s gyöngye két orcája is hol elpirult, hol elhalványodott, hol pedig egész testében reszketett, mint a nyárfalevél, de mindamellet a többi siheder csak mulatozott, oda se nézve Elek ifju ur, Bánthó Feri és a Kató leányzó belső aggodalmainak.

Végre is telt az idő, mélységes lett az éjszaka, s az unjonnan jött vendégek nyugodalomra kívánkoztak. És minek utána Gyárthó, Véghes és László uraimék a kastély belső szobáinak mivoltát (az ő sok hizelkedő szavakra) Kazóné asszonyom kíséretében megtekintették, Elek ifju ur és

TISZAPARTI HALÁSZKUNYHÓ. — MÉSZÖLY GÉZA FESTMÉNYE UTÁN.

a Féri gyerek pedig egymással nagy titokban kibeszélték volna magukat: mind a régebbi és újonnan jött vendégek sok hálálkozással éjszakai nyugalomra tértek, a régebbiek, a mint illett, a kastélynak vendégszobáiban; az újabbak pedig, a mint tellett, a csereházban.

Beköszöntvén pedig a reggel, ugymint karácson második ünnepének reggele, Kazóné asszonyom nagy álmélkodással látta, hogy Kató leányzó hálósobája és fekvő ágya egészen üresen áll s hogy a leány

még egy óra mulva sem kerül elő, noha már a templomba az elsőt harangozzák s a kastélybeli vendégek is már nagy zsvivajjal vannak.

Keresi tehát a leányt mind az egész házban és udvarban, künt és bent, szobákban és konyhában, éléskamrában és mindenütt, de csak nem találja.

— Nem láttad azt a lányt? kérdi végre János gazdától.

— Nem én tekintetes nagyasszonyom, pedig kora hajnal óta fönt vagyok, mivel

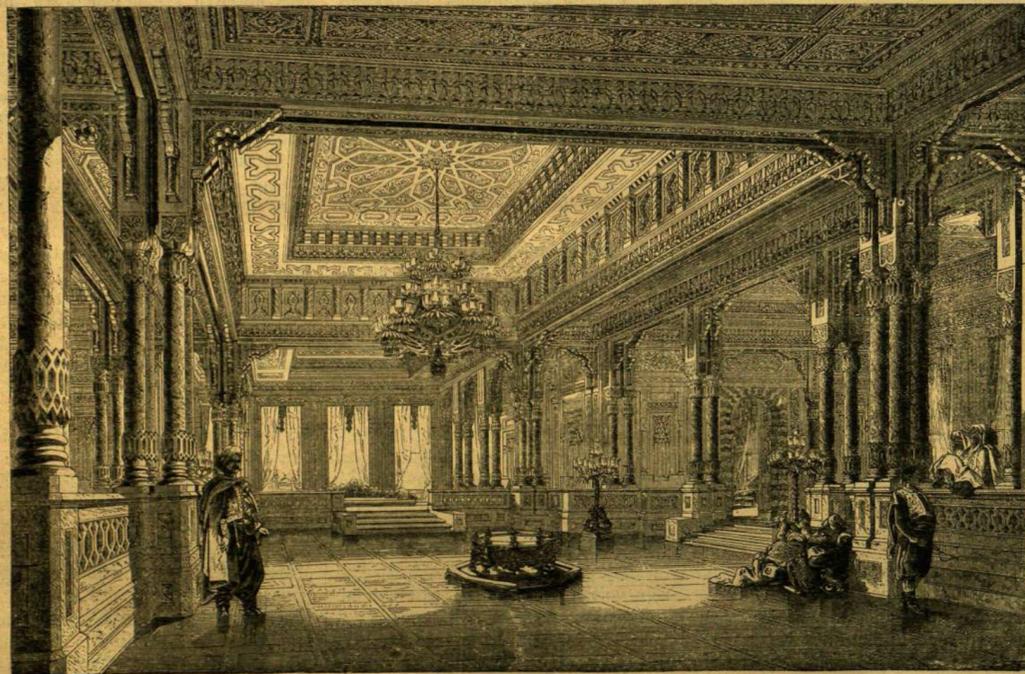
a csereházbeli vendég urakat kellett utra bocsájtanom.

— Hát elmentek a csereházbeli vendégek?

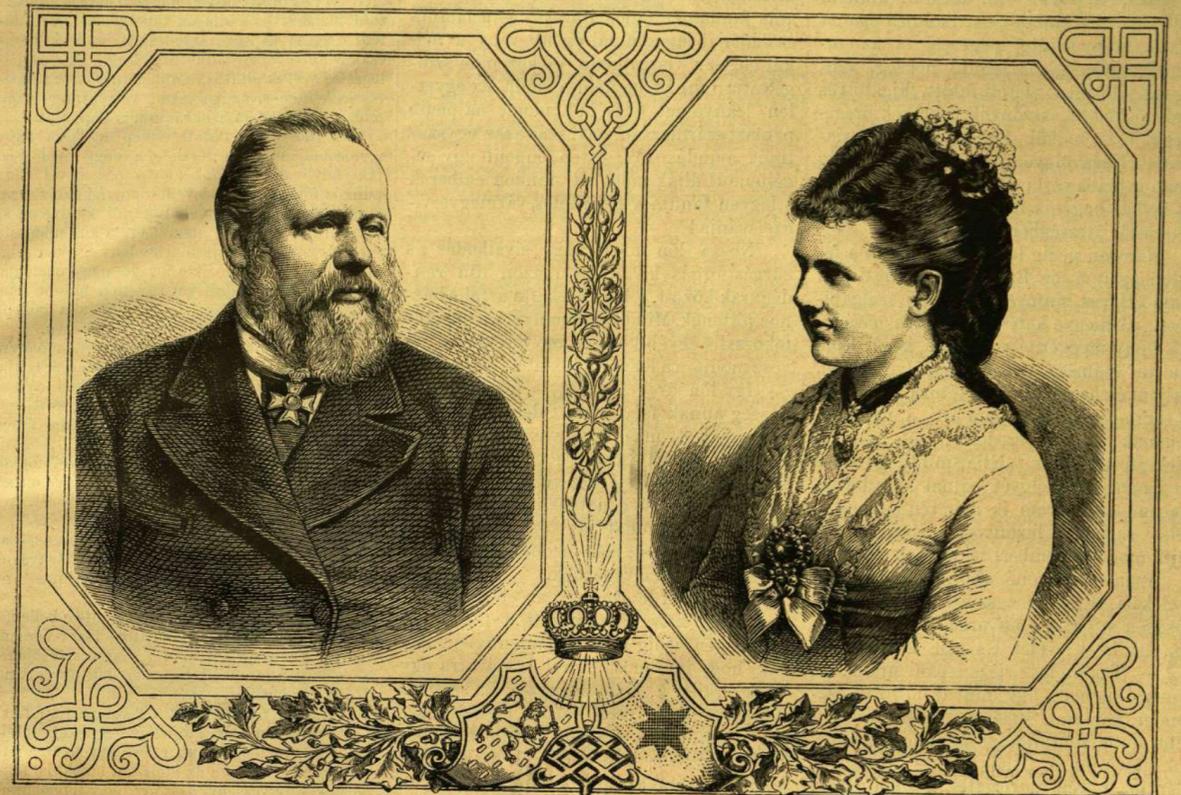
— El azok az első hajnali kakasszóra.

— No akkor rátok is száll az isten nyila, szólta Kazó asszonyom nagy indulattal, — eszébe jutván, hogy az ő lányát ama gonosz jöttment emberek vihették el.

Nosza sietett most tüzet kiáltani s mind az egész udvarbeli népséget, cse-

A CSIRAGAN-PALOTA TRÓNTERME KONSTANTINÁPOLYBAN.

III. VILMOS, HOLLANDIA KIRÁLYA, ÉS WALDECK-PYRMONT EMMA HERCEGNŐ.

A HERCEGOVINAI KÜLDÖTTSEG A KIRÁLYNÁL A BUDAI VÁRLAKBAN.

lédeket, vendégeket, bejárókat, sőt az egész falubeli jobbágságot fellázítani. „Kapára, kaszára, lóra, kocsiára, utánok, gyilkosok, haramiák! — rikoltozó szünet nélkül, hogy szinte megessék rá az embernek szive. A sok léhűtő népség, vendégség, jobbágság lótot-futott, jajgatott és kérdezősködött, asszonyok, gyerekek, öregek, apja ezre nélkül. Soha ilyen nagy riadalmat Kazavölgye még nem látott. Még a pap is hiába várta a templomba menőket, ott kellett hagyania templomot, katedrát, urasztalát ürességen.

Mikoron pedig legnagyobb volna a fejtelenség: imé jön Balogh János viczispán uram öltözve hintóval, járásbéli szolgabíróval, vármegye katonával, teljes parádával, hogy megkérné a leányzó kezét Elek ifju ur számára nagy ünnepelességgel. És jön és leszáll és néz tétova és kérdez és semmikepen meg nem érti a nagy zebonának okát és eredetét, sőt még az Elek ifju urat se találja, minthogy az is ott hagyta Kazavölgyét hajnal hasadtával. Kazóné asszonyom is már rég bement a belső szobába, bizonyosan siránkozik s rejti magát az emberi tekintetek elől.

Azokban Kazóné asszonyom azt nem cselekszi. Erőt vesz szívének nagy keserűségén s jön ki a pitvarba, tartván kezében egy írott levelet. És szól ekképen:

— Tekintetes vicze-ispán uram! A tegnapi napnak, úgy mint az 1796-ik esztendői karácson első napjának estéjén több dunaszentmihályi tolnamegyei lakosok, egymint Gyárthó, Véghes, László és Bánthó néven nevezettek s több mások atyafilátogatás ürügye alatt nemes ur házamba betolakodván, innen a mai napra virradóra tudtom és beleegyezésem nélkül nemcsak leányomat, egymint kazavölgyi Kazó Katalin hajadon leányomat elrabolták s nemcsak ennek reménybeli völegényét egymint marczalházi Marczalházy Elok ifju embert elsiszkasztották, hanem azonfelül a kazavölgyi Kazó-család első fundamentos osztálylevelét s a kazavölgyi családfát is szekrényeim feltörése mellett nyílt erőszakkal s előre eltökéllettséggel éjnek éjszakáján, gonosz czimboraságban szintén elrabolni nem irtóztak és ámbátor ezen levelüknek rendén azzal mentik magukat, hogy a fundamentos osztálylevelét és családfát mint közös irományok kiadására királyi mandattal bírnak: mindamellett minékutána e mandatum ellen tiltakozom és annak ime ezennel innépélyesen ellentmondok, tehát én özvegy Kazó Miklósné született kazavölgyi Kazó Judittha asszony vádló és fölperes a fentnevezettek és gonosz czimboráik ellen betörés, nagyobb hatalmaskodás, nemesi házam megsértése, a familia-irományoknak és leányomnak elrablása miatt vádat, keresetet és panaszt emelek, fejüket és jószágukat s minden némű javaikat megkeresem, kérvén, hogy ebbéli előleges jelentésem nyomban protokollumba vétecsék.

Balogh János viczispán uram komolyan meghallgatván e rettenetes esetet, ekként szól:

— A panasz felvételük járásbéli szolgabíró ur annak nyomban való beprotokollálására utasították.

Kazóné asszonyom most már az egybegyűlt nagy közönséghez ekként szólott:

— Minekutána a világi igazságszolgáltatás utjai lassú és tekervényesek és

ámbár igazságomban lévén, annak végét nyugton bévárhatom: mindamellett mindenkinek tudtára adom, hogy a ki nekem ama fundamentos iratokat és a familia-családfát lányommal együtt vagy a nélkül először visszahozza és kezembe szolgáltatja: annak, ha nemes rendű, az egyetlen leányomat feleségül adom, ha pedig paraszti származású, néki száz azaz száz tinót ajándékozok. Isten engem úgy segítjen. Hallják meg ezt minden emberek s legyen tanum a tekintetes vármegye viceispánja!

Nosza lón most nagy sivalkodás és sürgős-forgás kiváltkén az azon ifju vendégarak között, kik az Elek ifju urala hához jöttek. Mind valamennyi lóra kapott s fokossal s egyéb kézbeli fegyverekkel szélvész módjára a leányrablók után iramodott.

Igy lón üres a kastély s így lón csendesség annak falai között dél tájra. Nem is maradt ott más, mint viczispán uram a járásbéli szolgabíróval, hogy Kazóné asszonyomat — kien erőt vett a gyöngesség, nagy sok keserű bánatában s szünet nélkül való könyhullatásai közt vigasztalnak s egyuttal most már szomorú hivatalos kötelességüket elvégeznék.

Alig ültek le azonban az ebédhez, ismét nagy zsvaj hallatszott a falu felől. Kimenvén pedig mind valamennyien, látták, hogy imé most fordul az udvarra egy kocsi, rajta a Kató leányzó, ki szemeit eltakarva keservesen zokog, mellette pedig lóháton ama gonosz Bánthó Feri kölyök, a ki le se száll a lováról, csak onnan beszél Kazóné asszonyomhoz:

— Kató hugomat elraboltam, társaim pedig az én tudtom nélkül holmi pörös irományokat hoztak magukkal. De nekem irományok és birtokok nem kellene, én szívem szerint csak Kató hugomat szeretem, élve-halva csak az övé lesz hűségem. Nehogy pedig azt gondolják, hogy én jószágot akartam ragadozni, visszahoztam az irományokat és haza kísértem hugomat is olyan tisztán, mint az imádság. Imé asszonyom, fogadja vissza leányát és még egyszer utoljára kérem, adja nekem feleségül. Ha megtagadja kérésemet: isten legyen irgalmas árva fejemenek.

Még egy kissé várt a gyerek s aztán mikor látta, hogy Kazóné asszonyom nem szól, csak sir, csak lányát öleli s csak az irományokat szorongatja: szomorú arccal, komor képpel hátra tartott lovával.

Viczispán uram szakálát simogatta s oda férközvén Kazóné asszonyomhoz, azt mondá neki:

— Kedves hugomasszony, ne adnánk egy jó szót annak a gyereknek?

— Jere fiam, mondá e szavakra Kazóné asszonyom nagy vonatva Ferinek, szállj le lovadról, rossz kölyök vagy, meg nem érdemled, de most már legyen a lányom a tiéd; ha eskümm nem kötne, soha se látnád többé.

— E szavakat pedig sohase felejtí el az Örzse szolgálo, a ki épen akkor ott alkalmatlankodván Kazóné asszonyom keze ügyében, kapott olyan hátbaitést, hogy menten hasra esett a hóban, a füle se látszott ki belőle.

Tiszaparti halászkunyhó.

Mészöly Géza festménye.

Jeles tájfestőnkől, Mészöly Gézáto!l mutatunk be ismét egy szép tájképet. Viz-menti tájat tüntet föl ez is. Mészöly

esete örömet idöz ilyen pontoknál s egészen otthon érzi magát. Előszertettel festi a víz kékes szürke tükret, a partok elmaradhatatlan szegélyét és öreit: a vízi harasztokat, a hamvas zöld fűzfákat és a magas topolyfákat. A Balatonról egész képsorozatot festett, melyek nemcsak a művészi érzéskül tünnek ki, hanem jellegzetesek voltak által is, a miben megvan az ismerős és kellemes, az igaz és hű vonás innen vagy onnan, és megvan a harmonikus hangulat.

A most bemutatott tájkép a Tisza nagy panorámájának egy részlete, a nagy mederben járó folyóval, a fűzfák fodros peremével vagy bunkós fejével, rezgő levelű topolyfakkal, s azzal a nagy síksággal, melyet Tokajtól kezdve egész további folyásában el nem hagy a különben oly szeszélyes Tisza. A sík föld kemény egyenes csikjához hozzá csatlakozik a levegő nagy szalagja, s nem út benne csorbakat egyetlen halom sem, csak a bokrok csipkékik meg alját, s a bokrok közt átkandikál a beláthatatlan messzeség.

Csendes alkony van, az árnyak már nagyra nyultak, s a viláosság nem a magasból árasztja, hanem a messzi láthatár széléről küldözi enyésző fényt szerteszt. A topolyfák és fűzek közt egészen árnyékba jutott a sárból vert, nádas tetéjű kunyhó, melynek csak nyárban szokott lakója lenni: a révész vagy halász, ki ezt a két foglalkozást minden körülmény közt kényelmesen össze tudja egyeztetni. Ha megjött az est, s a mezők örökös zsbongása elesendőstül kezd, a csolnak kerítő hálóval járja be a vizet, s csak késő időben köt ki ismét a partra. Az árnyas és nyirkos parton pihenve, ezt az alkalmas órat várhatják épen a halászok.

Mészöly pár évvel ezelőtől festette e kellemes benyomású képet, s a vázlatot Tisza-Vezseny mellett készítette hozzá. Morrelli ügyes vésőjének másolatában mutatjuk be, az eredeti ugyis Amerikába vándorolt.

Mikor e festményhez a Tisza partján alkalmas pontot keresett a művész, egy fekete tükörben nézte a tájképet, akkor történt vele az a naiv jelenet, a mit abban az időben a levek is fölgyeztek. Egy vezsenyi asszony nagy figyelemmel kísérté Mészölyt, hogy mit nézeget abba az ismeretlen szerszámba, végre megszólította, hogy mi legyen az. Mészöly röviden megmagyarázta. „Ejnye, azt hittem, hogy messziltát, — mondja az asszony elképedve, — mert a minap egy ludam elveszett, s azt akartam volna az ural rajta megkerestetni.”

A hollandi királyi pár.

Németalföld királyi, III. Vilmos, ez idén tartja menyegzőjét a bájos Waldeck Emma hercegnővel s ez esküvő nem csak azért érdekes, mert koronás fő a völegény, de már a völegény és menyasszony kora közti jelentékeny különbség miatt is.

III. Vilmos sok éven át élt elvonulva Het-Loo nevű kastélyában. Még fővárosát sem látogatta meg s a kormányzati gondokat teljesen átengedte minisztereinek. A mult nyáron azonban testvéröccse, Henrik herceg megnősülvén, ez alkalommal a királyi is megjelent a porosz udvarnál s látogatásokat tett a württembergi és más német udvaroknál, újra megkezdvén velök az abbagyott baráti viszonyt. Meglátogatta a Waldeck hercegi családot is, mely gyakran nyáral éjszaki Svájcban, s itt ismerkedett meg a szép és fiatal Emma hercegnővel s nemskára hire ment, hogy a király bele szeretett s nőül jegyzé el magának.

Hollandia királyi, III. Vilmos, kinek első neje Zsófia Württembergi hercegnő 1877-ben hunyt el, 1817. február 19-én született, így tehát immár hatvankét éves. Legidősb fia volt II. Vilmos királynak, ki után 1849. márczius 17-ken foglalta el a németalföldi trónt.

Első házasságából két fia származik: Vilmos herceg, a ki Párisban él s egy másik, a ki nehez betegségben sinylík. A király, kitől gyermekei mindinkább elidegenedtek, végül egészen elhagyta látta magát s miután idősb fia makacsul vonakodott uralkodói rangjához illő házasságra lépni, — az öreg királynak nem volt kilátása egyenes trónörökösre. S látva nem rég nősült testvéröccse boldogságát, több ok hatott rá, hogy maga is nősülésre gondoljon. Így történt aztán, hogy a bájos Emma hercegnőt Hollandia királynejává szemelte ki.

Emma hercegnő Waldeck és Pymont uralkodó hercegné, V. Györgynek és Helena nassau hercegnőnek a leánya. Maga a király is nassaui ivadék, e szerint hát rokonát veszi el. A hollandi ifju királynő harmadik gyermeke szülnének s még csak husz éves, 1858 aug. 2-án született. Kedves, megnyerő jelenség, kinél a külső előnyökkel nemes jellem, finom gyöngéd érzés és magas műveltség párosul. Olyan nő, a ki egy szerető férfit a legboldogabbá tehet s valóban III. Vilmos annak is érzi magát s a Het-Loo-i kastélyban, hová az új pár vonul, még sokáig lehet tanja a családi meglegedésnek, melyet a király államügyi gondok által nem enged megzavartatni.

A hercegovinai küldöttség Budán.

Hercegovinát előbb foglalták el az okkupáló csapatok, mint Boszniát; Hercegovina tehát abban is megelőzte a másik tartományt, hogy hódolótát előbb sietett bemutatni új urának, az osztrák császárnak és magyar királynak, mint amaz. A küldöttség, mely hazájából november elején indult meg Dalmácián keresztül, részben hajón Triesztig, onnan vasuton érkezett Bécsbe november 9-én. Mivel azonban az uralkodó épen Budán időzött, a deputáció is ide jött.

A hercegovinai küldöttség 26 emberből állott, kiknek legnagyobb része még soha se látott valódi európai várost és nyugoti civilizációt. A küldöttség tarka vegyülete volt mindenféle felekezetnek, nemzetiségnek és néposztálynak. Volt köztük több mohamedán bég, görög-keleti püspök, egy archimandrita, egy rom. kath. szerzetnek, a Ferencz-rendnek provinciálisa, egy rom. kath. püspök, keresztény és mohamedán földbirtokosok, kereskedők és hivatalnokok. A festői öltözetek különfelesége, valamint a különböző kifejezés a küldöttség tagjainak arczán érdekes látványt nyújtott e csoportozatban, mely több napi itt tartózkodása alatt a „Hungaria“-ban volt szállva, mint az udvar vendége, s a fővárosnak több nevezetességét meglátogatta.

A küldöttség vezére Uricza volt, egykor zágrábi rendőrkapitány, utóbb pedig rendőrigazgató Hercegovina fővárosában Mostárban. Az uralkodó november 14-én déli egy órakor fogadta a küldöttséget, mely a városba köztött hódolati iratot átadni jött. A király a többi közt így szól: „Az ország minden vallásfelekezete, szokásai és jogai oltalmat fognak találni, s ha visszatérnek önök, mondják meg polgártársainak, hogy ösztönt kívánom javukat s megtartom adott szavamat.”

A lapok e nagy misszióban járó küldöttséget, a hercegovinai notabek küldöttségének neveztek. Hogy azonban a küldöttség tagjai mégis aligha voltak valamennyien Hercegovina legtekintélyesebb emberei közül valók, mutatja az a legközelebb jelentett hír, hogy a küldöttség vezéré Uricza urat a zágrábi törvényszék megkeresésére Bécsben elfogták, mint csalót s fedezet alatt Zágrába szállították.

TIZENÖTÉVES KAPITÁNY.

VERNE GYULA REGÉNYE.

MÁSODIK RÉSZ. — TIZENKILENCZEDIK FEJEZET.

S. V.

Herkules, az evező egy kemény nyomásával a balpart felé lökte a csónakot; egyebiránt a folyam itt alig volt sebesebb, mint azelőtt, medrének hajlása még nem levén észrevehető, mert — mint mondva volt — a vizesést a talaj egyszerre való esése okozta.

A balparton nagy és sűrű fatömbök emelkedtek, melyek a fény csak nagynehezen szűrődött át. Sand Dicket aggodalommal töltötte el e táj szemlélete, melyen az al-Congo-vidéki kannibálok laktak, s melyen most áthaladni kényyszerülték, mivel a folyamon tovább haladni lehetetlen volt, mert Sand jól tudta, hogy most már vizeses vizesést követ a folyam mentén s a hajózás lehetetlen.

A csónak csakhamar elérte a balpartot; s Dingo, a mint közeledtek, egyre élénkebb nyugtalanság jeleit adta. Dick figyelemmel kísérté az

állat minden mozdulatát, de nem tudta elődönteni, vajjon valamely vad állatot, vagy embert szimatol-e a part papyrus-cserjéi s sűrű fái mögött; de azt világosan látta, hogy fékezhetetlen harag s felindulás veszté az okos állaton.

— Mintha sirna! jegyzé meg a kis Jakab is, két karját az eb nyaka körül öltve. De Dingo kibontakozott a kedves fü öleléséből s mikor a parttól csak husz lábnyira voltak, a vízbe ugrott, uszva előzte meg a csónakot s eltűnt a sűrűben. Sem Weldonné, sem Dick, sem Herkules nem tudták mire véljék ezt. Nehány percz mulva ök is kikötöttek a hínár s más vízi növények által elborított sekélyvízű parton. Egy csoport éles hangu halászmadar, s hóféhér kis gém röppent föl előttük, míg Herkules egy nagy fatörzshez erősítette a csónakot, melyre a vízbe hajló lombok sötét függönye borult. Az erdőbe ösvény nem volt verve; csak az itt-ott letaposott moha mutatja, hogy nem régen benszülőttek fordultak meg e tájon, vagy vadak hevették a sűrűben. Sand Dick töltött puskával, Herkules fejével, alig tettek tiz lépést az erdőbe, a mint Dingora ráakadtak. Ez eb, a földre tartott orrával, nyomot szimatolt s folyást ugatott. Magyarázhatatlan előzert hajtotta előbb a partra s vonta tovább az erdő sűrűjébe. Ez világosan észrevehető volt. Sand Dick vigyázatra intette a többieket. E perczben Dingo fölemelte fejét s apró ugrásokkal és erős, szaggatott ugatással látszék fölhívni őket, hogy kövessék. Mindnyájan utána indultak s néhány percz mulva egy vén sycamor árnyában, az erdő sűrűjében, egy elhagyott kunyhónál találták magokat. Dingo a kunyhó ajtajánál állott s keservesen vonított, mintha zokogna.

— Ki van itt? — kérde Sand Dick s belépett a kunyhóba. Weldonné s a többiek követték. A kunyhó üres volt, de a földön már egészen meglehetően csontok voltak elomolva.

— Itt valaki meghalt — szól Weldonné. — S ezt az embert Dingo ismerte — egészíté ki Dick. — Bizonyosan gazdája volt valaha. Nézzék, nézzék!

S ezzel a vén sycamor korhadt törzsére mutatott. E törzsben két nagy, de már megfakult, vörhenyes betű látszott, melyeket azonban még egészen világosan meg lehetett különböztetni. Dingo, első jobb lábát a fatörzsre téve, mutatni látszott a betűket.

— S. V! — kiálta föl Sand Dick. — Ez az a két betű, melyet Dingo valamennyi közül kiismert! Ezeket viseli a nyakszorítóján is!

S lehajolva egy kis tokot emelt fel a földről, mely rézből volt, de egészen meg volt rozsdásodva. Kinyitotta s egy kis darab papirt talált benne, melyen a következő szaggatott sorokat olvasta:

„Kalandom Negoro kirabolt s megölt; 1871. december 3-kán . . . itt . . . 120 mérföldnyire a parttól. Segítség, Dingo . . .”

S. Vernon.

E levélke mindent elmondott. Vernon Sámuel, kutyájával Dingóval, s Negorótól kalauzolja, kutatási utra indult Afrika közepébe. A nála volt pénz fölbresztette a nyomorult portugalli kapzsiságát s elhatározta, hogy birtokába ejti. A francia utazó a Congo partjára érve, ez erdei kunyhóban itötte föl tanyáját. Itt Negoro halálosan megsebezte, kirabolta s azzal ott hagyta. A megsebesített utas a gazember szökése után magához tért kissé, annyira, hogy ama levélkét írhatta, aztán a fatörzshez vászorogott, vérével nevé ket betűjét arra fölírta, utolsó erőfeszítéssel, mintha saját sírfájára tenné siriratát. Dingo sok ideig marandhatott e két betű szemléletében merülve, míg alakjai bevésztek emlékezetébe. Azután, valószínűleg éhségtől, vagy tán a segélykeresés ösztönétől hajtva, a

tengerpart felé tért vissza, a hol a „Waldeck“ hajó kapitánya felfogta — s végre a „Vándor“ fedélzetére került, a hol Negoróval szemben találta magát és ráismert ura gyilkosára. Emez — mint tudjuk — a portugallok kezébe esett volt s mint a rabszolgakereskedő Alvez ágense deportációra ítéltetett, de megszökött s Uj-Zélandba, majd a „Vándor“-ra került, a rajta levők szerencsétlenségére — a mint mind ezt czimborájának Harrisnak maga elbeszélte. — Ez idő alatt a megölt utazó csontjai meglehédtek a levegőn, elrejtve Közép-Afrika e rengeteg erdejének mélyében, s mindenki meg is feledkezett róla, csak hű ebe nem . . . Ugy van — mind egy kelle hogy történjék; s Sand Dick és Herkules épen készültek összeszedni a Vernon Sámuel csontjait, hogy keresztényi módon eltemessék, mikor Dingo elordította magát, ezuttal vérengző dühösséggel s kirohant a kunyhóból.

Csaknem abban a pillanatban irtózatos kiáltás hallatszott alig néhány lépésnyiről. Valaki erős küzelemben volt a kutyával.

Herkules kiszaladt a kunyhóból s a többiek is követvén, csak azt látták, hogy egy emberre veti magát, a ki a földön hentergett, birkban a roppant ebbel, mely torkát harapta.

Negoro volt.

E gazember, mikor a Zaire torkolatához érkezett, hogy ott hajóra szálljon, Weldon ur ki- zsarolása végett Amerikába utazandó, kisérétéül megvált s egymagában e helyre tért vissza, a hol a francia utazót meggyilkolta. De nem ok nélkül tette ezt, s okát azonnal átlátta mindnyájan, midőn egy fatövében frisen ásott gödörben néhány marok francia aranyat láttak csilogni. Világos volt, hogy a királyosság elkövetése után s miután a portugallok kezébe esett, Negoro itt elrejtette rablása gyümölcsét, hogy majd alkalmas időben visszajöjjön érte. Fogságba jutása ebben akkor megakadályozta, s csak most volt módja kincsét újra fölkeresni. Ezért jött ide, mikor Dingo megszimatoiván közeléjét, rárohant. A nyomorult, vadászkesét előlrintva övéből, abban a perczben itötte a kutyá szívébe, mikor Herkules rárohant e kiáltással:

— Gazember! végre megfojthatlak.

De már késő volt — Dingo megfojtotta s a portugalli léttelenül terült el a földön. Az isten- itélet, mert valóban annak mondható a véletlen, mely őt épen most vezette ide, végre volt már hajtva rajta. A szegény Dingo is, halálra sebezve, véresen, alig bírta magát a kunyhó küszöbéig vonszolni s ott, gazdája tetemének maradványai mellett kiadta lelkét . . .

Herkules a Vernon Sámuel csontjait s hű kutyája testét egy sírba temette el . . .

Negoro nem volt többé. De nem tudhatták nincsenek-e közel a benszülőttek, kik kisérétéhez tartozhattak. S ez fenyegető veszély volt. A folyóra szállni s a Vernon levelében jelzett száz husz mérföldnyi utat azon tenni meg, az egymást itt sűrűn követő vizesek miatt megkísérteni sem lehetett; eme parton maradni a benszülőttekkel való találkozás lehetősége miatt nem volt tanácsos; a tulsó partról pedig kétes: járható-e, miután Negoro, ki e vidéket kétség- kívül ismerte, emezt választotta. Habozni azonban nem lehetett, mert fontolgatni nem volt idő. Elhatározták, hogy Sand Dick maga átszáll a tulsó partra, hogy a vidéket kissé kikémlelje: addig Weldonnéék a Herkules őrize e alatt ott maradnak, a papyrus növények sűrűjében rejtözve.

A folyam, — melyet a benszülőttek Congo vagy Kwango néven neveznek, mely alább Zaire- nak neveztetik, mert a kettő egy, és pedig Közép- Afrikának legnagyobb ere — itt, összeszorulva medrében, nem volt szélesebb négysszáz lábál s Sand Dick ügyes csónakos volt, nehézség nélkül

át birt evezni rajta. Magával vitte puskáját is csak az esetben akart a tulparton kiszállni, ha nem lát veszélyt, és minden óvatossággal készült eljárási föltételében.

A folyam közepéhez érve, mivel a víz lecsapta kissé, kezdette érezni a meder lejtését és a habok sodra által a csónak lejjebb ragadtatását. Erősen megfeszítette a lapátot s mintegy negyed óra múlva szerencsésen elérte a tulsó part közelét. De e pillanatban vad kiáltások hallatszottak, s tiz vagy tizenkét benszült rohang az épen kikötni készülő csónakra. A tői czölöp-falu lakosai voltak, a kik a czölöpeik közt átrohanó csónakon észrevették az utasokat s a parton (mert tán hajójok nem volt) üldözésükre indultak.

Sand Dick látta, hogy el van veszte. De örült, hogy egymagát áldozhatja fel, míg társa a tulsó parton elrejtve, biztonságban vannak.

Pájdalom, nem voltak. Látva, hogy mi történik a tulsó parton, s megfélemlítve magokról, barátjuk veszélye láttára, kiléptek rejtekükből s kiáltásaikkal elárulták magokat.

A vadak a csónakra ugráltak, kettejük eve-

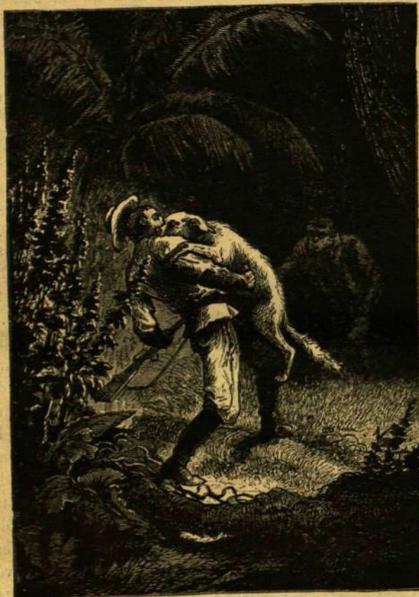
felé... Sand Dick rettenetes percében sem vesztette el lélekjelentét: egy mentő gondolata jött. Tudta, hogy a vizesésbe sodorva, kettős nyomás: a víz és a lég nyomása a mélybe zuhanásban, föltétlenül megölné. De a fölborított csónak két szélét fogva kezeivel, mivel a víz abba (mint a buvárharangba) nem hatol be fenéki, hanem az összenyomott levegő abban megmarad, fejét e levegőben a víztől menten tarthatta s esés közben a légnyomástól is ment maradhatott. Ily módon a Niagara zuhatagán is élve lehetne lesiklani.

E gondolat mint a villám cikázott át a bátor fiu agyán. Míg barátai a parton, térdre esve könyörögtek istennek a reménytelen szabadságért, ő a felborult csónak alatt, az ár sodrára bízva magát, suhant alá. A csónak orrával a mélységbe levágódott — de ő erős kézzel tartotta s el sem eresztette, míg ismét a fölszínre nem bukkant fel a csónak. Most érezve, hogy menekülése egyedül karjai erejében van, s jó uszó léteére csakhamar elérte a bal partot, hol Weldon s a többiek kétségbe voltak esve fiatal ba-

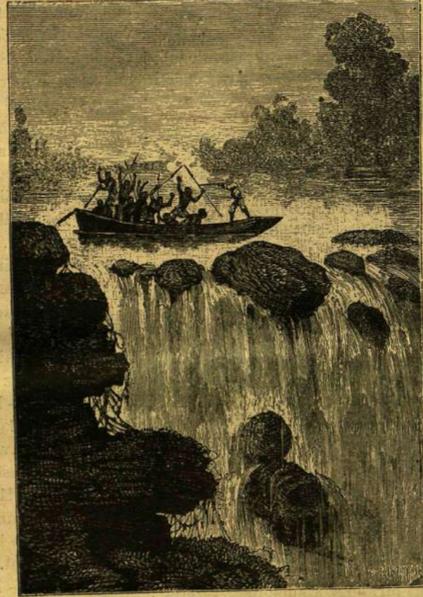
a vasut végre Kalifornia fővárosában tette le őket. Mily nagy volt Weldon ur öröme, elvezették hitt s hasztalan keresett kedvesei föltalálásán!

Mit szóljunk Herkulesről és Sand Dickről? Az barátja, ez fia lön a Weldon-háznak. Többé el sem bocsátották őket. Weldon ur jól tudta, mennyit köszönhet mind kettejüknek s halás is tudott lenni irántuk.

Benedek ur alig várta, hogy kalapja béléseben feltve örözt „Hexapodes Benedictus“-át szoros vizsgálat és meghatározás alá vehesse s besorozhassa az entomologia szótárába. De mily nagy volt meglepetése és bosszankodása, midőn az eddigi nélkülözött nagyító üveg alá téve — észre vette, hogy az általa fölfedezettnek vélt új faj nem is hexapod, hanem egyszerű s eléggé ismeretes pókfaj, melynek a két első lába a Herkules durva keze érintésétől letört volt, s őt így jettette végzetes csalódásba. Haragosan vágta földhöz a hasztalan rovar s jaj volt annak, a ki előtte valaha a Hexapodes Benedictus-t említeni mertte volna.

DINGO ÉS NEGRO.

KÉT GYORS LÖVÉSSEL...

TIZENÖTÉVES KAPITÁNY.

zöt ragadtott s kezdték hajtani a csónakot vízszára, a másik parton maradtak üldözésére.

Már alig voltak száz lépésnyire a parttól, mikor Sand Dick oda kiáltott:

— Meneküljenek, az istenért! Fussanak.

Azok azonban nem mozdultak. A veszély a parthoz szegelte lábaikat. S különben is mit használna a futás? A vadak ugys utolérnek...

Sand Dick nagyszerű önfeláldozásra határozta el magát. Fölragadta puskáját, melyet a benszültök nem mertek elvenni s két gyors lövéssel mind a két evező lapátot szétzúzta az azt tartó két vad kezében. A csónakot így ellenállhatatlanul ragadja a víz sodra a zuhatag felé; a rajta levők mind elvesznek — elvesz ő is, de az üldözők is; s azok, a kiknek életét jobban feltette a magánál, ily módon még tán megmenekülhetnek.

A kannibálok remületesen kezdtek orditozni. Látva, hogy a csónakot az ár ragadja, a vízbe ugráltak, a csónakot fölfordították, úszással próbálták menekülni, de a víz erejével már nem bírva, az egyenként sodorta őket a vizesés

rájuk elveszte miatt. Mily határtalan volt örömkü váratlan menekülésén.

A kannibálok pedig, kiket a csónak nem védett, egytől-egyig oda veszttek; vagy a bukás a magasból, vagy a víz irtózatossága és ereje, vagy a zuhatagból kiálló éles és hegyes sziklák, valamennyit összezúzták s csak holttestek érkeztek a folyam alsó medrébe...

Befejezés.

Két nap múlva, július 20-kán, Weldon s társai egy karavánnal találkoztak, mely Embomába, a Congo vagyis Zaire torkolata felé igyekezett. Nem rabszolga-kufárok, hanem becsületes elefántosont-kereskedők voltak, kiknek oltalma alatt veszély nélkül tehettek meg, sokat hányattott barátaink, utjok hátra levő részét Afrika nyugoti partjáig. Augusztus 11-én szerencsésen megérkeztek Embomába, a hol Harrison ur, az amerikai konzul nagylelkű vendégszeretettel fogadta őket. Egy gözös épen indulóban volt Panamába. Weldoné, fia, sógora, Sand Dick és Herkules hajóra szálltak — s augusztus 25 kén

Weldon ur tudakozódásainak és utánjárásainak sikerült föltalálni az öreg Tamás s három fiatal néger társa nyomát is. Madagaskarba vitték őket s ott bocsátották áruba. Azonban a rabszolgáság ott is épen eltörölendő felben levén, a gazdák szívesen olcsón tuladtak fekete portékájukon. Weldon urnak egy megbizottja könnyű szerrel végrehajtotta ez üzletet — s a vén Tamás s fia Bat, Austinnal és Acteonnal együtt, 1877. november 15-kén ismét mint szabad emberek léptek Amerika földére.

A közben a kis Jakob is nőtt, növekedett Sand Dick lett a tanítója. S tanítás közben maga még többet tanult. Érezte, hogy a már előbb is többet értett volna a tengerészethez s a mi annak alapja, a mértanhoz és a földrajzhoz, Negro nem esalhatta volna oly könnyen tőbe a „Vándor“-t. Most tehát teljesen kiképezte magát s idővel derék hajós kapitány lett belőle. De azért soká megmaradt a neve: „a tizenöt-éves kapitány“!

(Vége.)

Országgyűlési képek.

Ötödik közlemény.

Gróf Péchy Manó (született Boldogkő-Váralján Abaujmegyében 1818-ban). Tizennyolcz éves korában tiszteletbeli aljegyzője, husz éves korában főjegyzője s egy évvel később az 1840-iki pozsonyi országgyűlésen követ lett vármegyéjének. Tanult, figyelmes, jelentékeny tehetségu s a közügyek iránt élénken érdeklődő fiatal főúr levén, tagjává választották a büntető-kodex kidolgozására kiküldött országos bizottságnak. 1843-ban Zemplénmegye főispáni helytartójává, 1861-ben a Vay-féle s később ismét 1865-ben a Majláth-Sennyey dicasterialis kormány alatt Abaujmegye főispánjává nevezetett ki. Az új miniszterium 1867-ben őt alkalmazá erdélyi királyi biztosnak. Az 1872-iki országgyűlésre Kolozsvár belső kerülete képviselővé választotta s ettől kezdve tagja a képviselőháznak, állandóan ragaszkodván az egykori Deákpárthoz s később a szabadelvű párt-hoz. Mint szabadelvűpárti, már régóta csak passzív támogatója a Tisza-kabinetnek s végre e pártból az új kabinet megalakulása alkalmával hetedmagával kilépett, mely elhatározása Tisza Kálmánnak s pártjának nagy kedvetlenségét idézte elő.

Gazdag főúr. Szenvedélyes pártolója a hazai színművészetnek s a kassai s kolozsvári színházak virágzására sokat tett, s jelentékenyen áldozott. Pártjának mindig notabilitásai közé tartozott. Nyilvános szónoklatokat nem szeret tartani; hideg arca, tompa hangja s száraz gondolkodása miatt nehezen is tudná az ékesszólás babérait megszerezni, a klubb azonban nem egy rövid, tartalmas s szabatos felszólalását ismeri, kivált a régebbi deákpárti világból. Deák kedvelte őt, de ő is állandóan ragaszkodott Deákhoz s politikájához. 1872-ik évi decemberben gróf Lónyay bukása után a Deákpárt egy része ovációban akarta gróf Lónyayt részesíteni, a minnek eleintén Deák Ferencz nem igen örült. Péchy Manó szintén ostromoltatván a részvétel iránt, oda fordul Deákhoz, ki épen Zichy Manóval beszélgetett s kérdezte: „tanácsolj, mit tegyek?“ „Kérdezd a Manót, ne engem,“ mondá Deák komoly arccal s oda mutatott Zichyre, kiről tudva volt, hogy az „öreg ur“ föltétlen híve. Péchy nem ért meg a szójátékot s komolyan panaszkodott az „öreg ur“ hidegsége miatt.

Magas, tellett, noha nem kövér természet, holló-fekete bajusszal s már ritkuló fekete hajjal. Hatvan éves daczára egyenes tartásu, figyelmes s előzékeny modoru, noha vonásai nem igen gyakorlottak a mosolygásban. A szépnemnek még most is gyöngéd tisztelője és semmikép sem nehezelt barátaira, ha őt kalandok hőse gyanánt emlegetik.

Diszpolgára Kassának, Kolozsvárnak, Sepsiszent-Györgynek, Gyula-Fehérvárnak és Székely-Udvarhelynek, s tulajdonosa a kamaráskulcsnak, az első osztályú vaskoronarendnek s a Lipótrend, valamint a pápai Szent-Gergelyrend nagykeresztjének. Erdélyi királyi biztossága alatt többszörösen beutazta Erdélyt.

Báró Kemény János (született Pusztakamarán 1825-ben.) Országgyűlési képviselő s daczára annak, hogy új képviselő: másod alelnöke a képviselőháznak. Ha nem báró Kemény s ha nem erdélyi képviselő volna: bizonyára nem leendett mindjárt a képviselőháza beléptekor annak alelnöke, — de ha nem az a jellem, nem az a tehetség s nem az a kellemes egyéniség, a mi valószággal: még báró Kemény származása s erdélyi eredete daczára sem lehetett volna soha alelnök.

Alacsony, zömök természet, értelmes arccal, mosolygó és kedélyes szemekkel. Jó magyar táblabírói s jó erdélyi főúri jelenség; — igénytelen, szívélyes modorral, mely a beszédben nem keresi a szép szavakat, megtalálja a gyakorlati fölfogást. Magán társalgásban szellemes, mert többet figyelt mint tanult s a politikában szögletes, mert többet gondolkodott magányban, mint forgolódott politikai körökben.

Öcsese Kemény Zsigmondnak, a nagy regényírónak, műbölcsésznek és publicistának. Ártott is, használt is neki bátyjának óriási tehetsége. Jól ismerté bátyját s a közélet viszonyait s elgondolta, hogy az csak természetes, ha Zsigmond nagy tehetséggel és páratlan szorgalommal fényes politikai pályát teremt magának, de épen

olyan természetes, ha ő meg kisebb tehetséggel és szorgalommal csak a homályban marad s abból kitörni nem is erőkődik.

Igy maradt meg eddigélé falusi gazdának s megyei politikusnak. Zilált pénzügyi viszonyokkal vette kezébe a szerény terjedelmű közös apai örökséget s azt hitte, hogy a sors neki nem jöelt ki nagyobb ambíciózt, mint azt az örökséget megmeneteni és virágzóvá tenni, önmagának független anyagi létet biztosítani s egykor talán a nagy-hírü testvérek is az öregség napjaiban biztos menedéket nyújtanak. Az ambíciózt beteljesedett, a czél elérte. Most már vagyoni helyzete megfelelő jellemének s gondolkodásának. Az anyagi biztonság és a jellememesség öllekezése köznapin nyelven függetlenségnek nevezetik. És a nagy testvérek is éveken át nyújthatott menedéket, mikor annak fényes szellemét lassan emésztő kór homályosítá el. És a mit nyújtott: nyújtá azt türellemmel és szeretettel és a szívnek teljes-ségével.

Jó gazda volt birtokában s jó ura volt falujának. Nem csak ura, hanem községi bírja is. Született báró, született Kemény és választott „falusi bíró.“ Fura volt az, ki kivált haegondoljuk, hogy nagy részben oláhoknak volt választója. De hát ez is megtörtént és pedig Pusztakamarás községének nagy erkölcsi és anyagi felvirágzására. Szinte jól esnek, ha egyik-másik volt, valódi és leendő miniszterünk csak egy rigorozumképen egy község ügyeinek vezetését venné át próbára és tanulságnak, vagy tán mások elrettenőt példájára.

Báró Kemény János politikai szerepléséről még most nem beszélhetünk. Hogy néha részt vett a kolozsmegegyi felszólalásokon, hogy folytón olvas és folyton tanul, s hogy a felirati vitában beszédet is tartott: ez még mind kicsi dolog. Ha szerénysége agyon nem nyomja benne a tevékenységet, s ha a viszonyok sulya agyon nem nyomja a kormánypártot, melynek egyébiránt független elemeihez tartozik: akkor bizonyára lesz szerepe. A mandatum elfogadására saját-ságos benső kényszer indítá. „Vagy meg kell nő-sülnöm, mondá kedélyesen, vagy képviselővé kell lennem.“ Asszony helyett mandatumot választott. Legyen termékeny ez új liaison.

Helly Ignác (született Erdélyben Szamosújvárt 1832-ben). Alacsony természet, kopaszodó fővel, fekete magyar bajusszal és sémi eredetű arcvonásokkal. Mozgékony szellemű, mozgékony taglejtésű, kedélyes egyéniség, a kit fekete kabát nélkül soha, cigarettépódás nélkül ritkán láthatni. Az utczán mindig sietve megy, a képviselőház korridorján mindig mosolygva társalog, Kossuth Lajost minden évben meglátogatja s minden héten ír neki egy levelet. A függetlenségi pártnak mindig egyik vezéregyéniségeként szerepel, s a képviselőházban minden kérdéshez hozzá szól, változó sikerrel, de a képviselőház figyelme által gyakran megtisztelve. Beszél minden európai nyelvet s a fiatal embereket mindig a nyelvek tanulására ösztönzi. Külső tekintélyre kis termete és nagy mozgékony-sága miatt soha se tud szert tenni, de pártjának legmunkásabb s minden esetre becses tagja.

A függetlenségi harc alatt és után szerény irodalmi foglalkozással tölté idejét mint 16—18 éves ifju. Később Bécsbe ment s ott baccalaureatus lett a bölcsészeti szakban. Később kiment Olaszországba, hol mint nevelő, tanár, hirdapíró s lapszerkesztő szerepelt. Kossuthnal csakhamar megismerkedett s nagy tisztelője, s egyuttal bizalmas embere is lön. Kossuthnak a dumai confederatióra vonatkozó terve először az ő közvetítésével látott napvilágot. 1868-ban jött haza s azonnal megválasztatván képviselőnek, egy-ideig szerkeszté a „Magyar Ujság“-ot.

Haza jötté óta mindig tagja volt az országgyűlésnek. A régi szélsőbalnak Simonyi és Irányi mellett ő a legerőpánsabb embere, a ki sem nem érzi, sem nem követé azon mély személyes gyűlölséget, melylyel pártja, sőt gyakran a balközép is a régi Deákpárt ellen viseltetett. Ő a politikába epét és sarat nem kever.

A törökbaráti mozgalomnak, az országos népgyűléseknek s a függetlenségi párt felszaporodásának tevékeny tényezője volt mindenkor. Pártjának mindig csatakész parlamenti szónoka, ép úgy mint Simonyi Ernő. Talán tud annyit mint Simonyi, de oly mélyen a kérdéseket nem képes hatolni mint az. Most a függetlenségi párt

„ifju“ elemei, nehány „öreg“-nek titkos sugalmi s segítségükre levén, le akarják őt dekretálni a vezéri szerepről — ha ugyan ily szerepről szabad e pártban beszélni. De e törekvés nem fog sikerülni, legalább egyelőre nem, azon közel fekvő okból, mert a pártnak az „ifju“ elemekkel a házbán nincs sok szerencséje.

Gróf Zichy Ferraris Viktor (született Hietzingben 1842-ben.) Fiatal ember, de miután főrendü, miután a Zichy grófok családjához tartozik, miután tehetséges, miután és szorgalmas fiatal ember s ezenkívül köz és váltó ügyvéd: ennél-fogva elég kvalifikációval bír arra, hogy már eddig Mosony vármegye alispáni s Pest-Pilis és Solt vármegye főispáni állását viselte légyen s képviselő és belügyminiszteri államtitkár lehessen ez idő szerint. Mint főispán és mint magánzó — mert a főispánságról 1873-ban gr. Szapáry Gyula belügyminiszterre kinevezetésekor rögtön lemondott — az Erlanger-féle consortialis alapítások tevékeny részese volt.

A főrendiháznak állandó jegyzője s a delegációkban a tengerészeti budgetnek állandó előadója szokott lenni, s utóbbi minőségében mindig kritika nélkül fogadta a hadügyminiszter előterjesztéseit.

Termetes szép férfiú, gyakorlott a férfias sport minden nemében. Lovagol, tornáz, vadászat, kocikázik s mind ezt bizonyos bravurral cselekszi. A hatvanas években, midőn cenzurázott, gyakorlati ügyvédséget is folytatott Mosonyban, a mi gróf és Zichy létere minden esetre különös körülmény. Elég tehetsége s a magas politika cselszövényeihez elég ügyessége van, hogy a politikai pályán, ha magasabb akadályokba nem ütközik, tekintélyes állást foglaljon el. Báró Simonyi Lajos kilépetése alkalmával Tisza Kálmán már őt tervezte a földmívelés, ipar és kereskedelmi miniszteri állásra. Szónoki képességeit a képviselőházban még ki nem próbálta, de a szónokláshoz minden esetre van adománya. Államtitkárrá kinevezetéseivel Tisza Kálmán nagyobb főúri adhaerentiát csatolt kabinetéhez.

Egykor a gödöllői vadásztársaság elől a szarvas a sugárutra menekülvén, ez alkalommal a királyné is megtisztelte őt azzal, hogy sugáru lakánál hűsítőt vegyen magához s megtekintse vörösdeser lovait.

Chorin Ferencz (született Aradon 1842-ben.) Jogtudor, köz- és váltóügyvéd s 1867-től 1875-ig Aradon ügyvédi gyakorlattal foglalkozott s foglalkozik azóta itt a fővárosban. Az aradi politikai mozgalomban mint az egykori balközép tagja élénk részt vett már rég óta. Az 1869—72-iki országgyűlés végén Csemeghi Károly ellen az aradvárosi kerület választá meg képviselőjének. Az 1872-iki országgyűlésben nem volt jelen, mert gr. Ráday Gedeon ellen megbukott, azonban mind a legközelebb mult, mind a mostani országgyűlésben az aradi kerületet képviseli. A szabadelvű pártból 1876 májusban vált ki s most az egyesült ellenzéknek egyik jelentékenyebb tagja.

A mult országgyűlésben a kiegyezési kérdésben tartott néhány beszéde nem utolsó szónoki tehetségről tanuskodik. Éles, bonczoló ész, mely mélyen hat a kérdések részleteibe. Birván a szavak bőségével s az elbádsz folyékony-ságával, beszédét mindig figyelemmel hallgatják. Meggyőzni tud, de lelkesíteni nem is akar, nem is képes. Jogász par excellence, a ki kevésbé vesződik az elmélettel, mint inkább a kérdések konkrét jelenségeivel. Figyelmes, munkás és hasznos tagja pártjának.

Alacsony természet; éles, firkésző szép szemek; fekete ritkuló haj és sűrű szakáll; keleti jellegre emlékeztető arcvonások, gondos öltözködés: ebből áll külseje. Jó kedély, mely könynyen tesz szer mindazok rokonszenvére, kikkel társalog.

Ernszt Kelemen (született Oládon, Vasvármegyében 1832-ben.) Gazdag fiu, derék jellem, tisztességes politikus, áldozatkész hazafi, gavalléros modor, katonaviselt képviselő. Örök ifju kedély, melynek senki se hiszi el komolyan, hogy haragudni is tud s melynek mosolygós és mozgékony természetéhez sem nagy tervek, sem lélekre járó komolyság, sem nagy politikai elméletek, sem nagy politikai szenvedélyek nem illeken. Sima, fehér arcz; női vékony-ságu arczbőr; szőke haj és bajusz; ér-

czes és nőies hang s kis, közép termet gondos és divatos öltönybe burkolva s udvarias szavakat intézve; ekként lehet vele találkozni mindenütt és mindenkor.

Tizenegy éves korában katonai intézetbe küldött, hol élvezve a hadmérnöki tudományokat, e tudományok daczára is huszárá lett s fölítte a főhadnagyságot, mikor apja halála miatt 1857-ben ott hagyta ezredét. A hatvanas években és azóta is a társadalmi munkásság és hazafias áldozatkészég műveit gyakorolta. Megyei és országos gazdasági egyeslet, akadémia, írói segélyegylet, megyei takarékpénztár, szombathelyi főreáltanoda, megyei árvaház stb. — mind ismeri őt mint alapítóját, segélyzőjét, elnökét vagy maceonását. 1871 tavaszán vasi főispánna nevezetett ki s mint ilyen nagy erélyvel és ügyességgel szervezte a megyét s őrizte meg abban a régi Deákpart hatalmát. A nagy fúzió miatt 1875-ben lemondott, s enyhületül a Lipótpótd közép kerestjét nyerte, hogy a vasi főispánosgot Tisza Kálmán hívének Takács Lajosnak engedje át. 1876 óta országgyűlési képviselő, miként 1869-ben is az volt, mielőtt főispánna nevezetett.

Vasmege vezetését régóta a megyei fiatalok: Széll Kálmán, a két Ernuszt, Radó Kálmán, Istóczy stb. vette kezébe s e fiatalok valóban tüdőz dolgokat mivelt. Az árvaártek példányos központosított kezelése, a megyei árvaház, a szombathelyi főreáltanoda-alapítvány stb. mind főleg az ő működésük eredménye. Vezérük az országos ügyekben és a parlamentben Széll Kálmán, megyei ügyekben Ernuszt Kelemen volt. Ernuszt csak nem rég lépett ki a szabadelvű pártból, hogy elégtételt szerezzen nemcsak saját meggyőződésének, hanem Széll Kálmán iránti benső barátságának is. Nagy politikai szerep nem vár rá, mert ehhez rendszeres tanulmányai nincsenek, de másod sorban, előnyös egyéni tulajdonai miatt, is becsülettel megállja helyét. Legutóbb csinos ellenzéki beszédet tartott a delegációban a bosnyák okkupáció fölött.

Apróságok a gróf Andrássy családról.

Gróf Andrássy Gyuláról közelebb lapunkban egy vázlatos élet- és jellemrajz jelent meg, melynek alkalmából többen, kiknek a külügyér pályáját zsenge gyermekkorától kezdve figyelemmel kísérni alkalmá nyílt, több érdekes apróságot hoztak tudomásunkra. Ezek közül azokat, a melyek közérdekűek s indiskréció nélkül közölhetők, ez uttal elmondjuk olvasóinknak is.

Gróf Andrássy Gyula apja Károly meglehetősen különös volt s nagy személyes bátorsággal is bírt. Szeretett Oláhpatának lakni, hol az ottani földszintes kastélyt ő építette s ha idegenek nem voltak, a szobában rendszeres levett felső kabátját s egy réz ingben tartózkodott.

1830-ban a nagy kholera alkalmával a grófné és a gyermekek Terebesre mentek át öreganyjukhoz, Oláhpatának csak a gróf maradt. Egykor rosszul érezvén magát, kihozatta Rosnyóról dr. Marikovszky jó hírnevű orvos magához, a mi nagy szemet szurt az oláhpatai tótok között, mert azt hitték, hogy a kholerát az orvosok terjesztik. Oláhpatának a kastély a falunak Dobosina felül való oldalán, a templom pedig Rosnyó felül ellenkező oldalán fekszik, kökerítéssel körülvéve. E kerítésbe összegyűjték a tótok s négy tagu küldöttséget menesztettek a kastélyba, hogy a doktorok reklamálják. A gróf épen egy réz ingben volt, midőn a küldöttek föltett kalappal hozzá bementek. A gróf ez illetlenségben indulatba jött s jól ki sem hagyván őket beszélni, az elsőt nagy erővel arcul üti úgy, hogy az elbukott s aztán négy csövű pisztolyát előrántván, mind valamennyit mozdulatlanul kényszerít. Igen élesen tudván füttventeni, füttventésére a szolgálk előjöttek s a négy embert a gróf parancsára a pinczébe elzárták. Így bánt el a második, harmadik s negyedik küldöttség is, úgy hogy a falubeli emberek, mikor már 16 társuk nem jött vissza a kastélyból, többé nem mertek közelíteni. Végre Rosnyóról a gróf által gyorsan értesített katonaság Oláhpatának megjelenvén, a zenebona lecsendesített.

Volt Oláhpatának egy *Dovecz* nevű tót fu,

ki igen szépen tudott furulyázni, úgy hogy a grófné is gyakran a kastélyban élvezettel hallgatta meg. Ez a fiú később zsvány lett s már 16 éves korában rettegett hírnévre tett szert. Egykor mint már híres zsvány belopózott a kastélyba is, a szobaleányok szobájába, kik rémletes zajt ütöttek, de a zsvány megnyugtatta őket, hogy ő nem akarja az uraságokat bántani, hiszen erre lehetett volna már elég alkalmá, mikor azok kertben, erdőben magánosan sétáltak. Ezt a Doveczet a vármegye később elfogtatván, 18—19 éves korában Oláhpatának, születése helyén akasztatta föl, még pedig jó magas fára, hogy a farkasok meg ne egyék. A gróf a hullának levette fejét s egy szennyes kendőbe kötve behozatta a kastélyba, saját szobájába. A kis grófok, Manó és Gyula felette kiváncsiak voltak, mi lehet a kendőben. A gróf nevetve mondá: „Ásványok.“ Megjegyzendő, hogy a kis grófok ekkor tanulták az ásványtant s nagy igyekezettel törekedtek a kendőt kibontani. Mily nagy lön azonban rémületük, mikor a hullafejet meglátták: elgondolható. Maga a grófné kijelenté, hogy nem marad Oláhpatának, ha a fő a kastélyban hagyatják. A gróf nagyokat kacagott s „főlséges trófsának“ mondá az egészet. Pedig a fejet — mint mondá — azért hozatá oda, hogy kifőzesse s a pusztá koponyát Bécsbe küldhesse, hol akkor Gall koponyatana volt az előkelő körök és tudományok érdeklődés kiváló mulatsági tárgya. A hullafejet a család ellenmondása miatt csakugyan nem főzette ki, hanem egy angolnak adta oda, ki a szomszédos vashámorban volt.

A családtagok közül sokban volt némi különczködési hajlam. Beszélük, hogy maga Károly gróf fiatal gyermek korában igen szeretett libákat őrizni. Apjáról Józsefőről beszélük, hogy több mint husz évig lakott egy egyszerű paraszt házában, még az ablakokat se igen engedte szellőztetni. Ennek egy testvérje Leopold gróf, rendkívül vastag, kővér termetű ember, Betlérben lakott és állítólag idegenkedett a rendszeres mosdástól. Károly gróf egyszer itt meglátogatván nagybátyját, itt olvasta legelőször Plutarchot a filagóriában.

Gróf Andrássy Károly különben egykor Gömörvármegyének fő utibiztosá is volt s e minőségében az utak készítésének különböző módjai iránt felette érdeklődött. Írt is 1835-ben vagy 1836-ban egy könyvet az „Utak makadámizálásáról.“ Ezen kívül még egy politikai értekezése jelent meg Lipcsében német nyelven.

Gyula fia, a mostani közös külügyminiszter sok genialis jellemvonást s némi különczködési hajlamot szintén mutatott már gyermekkorában. A magyar, német és tót nyelvet már a háznál kis gyermek korában élő beszéd után megtanulta. Később megtanulta a francia és angol, sőt különösen szorgalmasan a spanyol nyelvet is. Az utóbbit azért, hogy — mint maga mondá — az andaluziai szép szemeket megtekinthesse s velük társaloghasson. Külföldi első utazása alkalmával el is látogatott Spanyolországba s itt ismerkedett meg először Napoleon herceggel, a későbbi III. Napoleon császárral, 1841-ben.

E tájban ment ugyanis először külföldi utra s Párisban fél évet töltött, Gorove Istvánnal és Tóth Lőrinczcel egyidejűleg.

Elindulásakor apja és anyja Brunnig és Bécsig elkísérte, azon tul csak nevelőjével Pe-regrianyval utazott Németországban s onnan Párisba. Utjában gyakran produkálta nyelvi jártasságát s különösen Párisban egy nőtársaságban egy alkalommal nagy feltűnést keltett azzal, hogy a különböző nemzetiségekhez tartozó nők mindegyikével saját anyanyelvén beszélt.

Párisból visszajövet Berlin felé került. Hamburg épen akkor óriási tüzvész színhelye levén — kétezer ház égett el — oda is ellátogatott, hogy a nagyszerű látványnak tanuja legyen. Cuxhafenből Helgoland szigetére akart kirándulni, azonban épen akkor a tengeren óriási vihar dühöngvén, az elindulás lehetetlen volt. Ő azonban konokul állott elhatározása mellett s 40 tallérért kibérelt egy kicsiny bárkát a tengeri utra. Egy álló óráig hanyattta magát a vész hullámokon, míg utóbb a terv lehetlenségéről meggyőződött és visszatért. Ha ezt elbeszéli, még most is mindig hozzátesszi: „ugy-e már akkor is makacs voltam?“

Szórakozottsága, könyvüvörösége s alárendeltjeinek személyes viszonyai iránti érdeket-

lensége közmondásos a hivatalos világban is. Erről egy pár példát hozhatunk föl.

Miniszterelnökségének első éveiben egy miniszteri titkár lakott családjával a miniszterelnöki palota második emeletén, tehát ugyanazon épületben, hol gróf Andrássy. Meglátvány egyszer a titkár két szép serdülő lányát, épen a titkáról kérdezé: kik azok a lányok? „Azok kegyelmes uram az én lányaim.“ — „Hát ön nős?“ kérdé meglepetve a gróf. „Nős és családós vagyok s két év óta lakom Excellenciáddal egy földi alatt.“

Egyszer a belgrádi főkonzul — egy magyar származású diplomata — egy nagy terjedelmű alapos jelentést készített a külügyminiszter számára a szerb hadseregről, annak számáról, fölsereléséről, elhelyezéséről stb. rajzokkal is illusztrálva s beküldte azt egyenesen gróf Andrássy külügyminiszternek. Egy év múlva a szerb hadseregről valamely adata levén szükségére Andrássynak, utasítja a belgrádi főkonzult, hogy szerezze és küldje meg azt. A főkonzul rögtön felel, hogy a kívánt adat ekkor és ekkor — egy év előtt — beküldött jelentésének ezen ezen lapjain bőven feltalálható. Keresik a jelentést osztályban, archivumban, iktató és kiadó-hivatalban, külügyminiszteriumnál és hadügyminiszteriumnál, de hiában, nem találják sehol. Végre több napi szorgalmas keresés után megtaláltatott a külügyminiszter ur íróasztalán egy csomó egyéb hivatalos irat között. Egy év óta be se volt iktatva.

A trónterem a Csiragan-palotában.

(Képpel.)

A török szultánnak két palotája van Konstantinápolyban a Boszporusz partján. Az újabbik a Csiragan („Kivilágított“) palota. Ez épület, mely ez időszert V. Muradnak, a letett szultánnak szolgálat tartózkodó helyül, az Ali Szuan által támasztott lázadás alkalmával nagy vérengzésnek volt színhelye, s a legközelebbi összeküvés alkalmából is a palotát gyakran emlegették.

E palota mintegy 20 percznyi távolságra fekszik, éjszakra Dolmabahádzsetől, a szultán másik palotájától. Valóságos fejedelmi lak. II. Mahmud kán építette 1836-ban, s legkedvesebb tartózkodó helye volt neki. A két év előtt öngyilkossá lett Abdul-Aziz szultán újra építtette, és pedig úgy, hogy több ízben lebontatta, míg olyanná vált, hogy a szélesly szultán minden kívánságának megfelelt. A palota tervét Ejub Zalián jeles török építőmester készítette, magát az építést is ő vezette. A palota tulajdonképen két szárnyépületből és közép építményből áll, melyeknek homlokvonala 1000 láb hossza nyúlik a Boszporusz felől.

Képünk a palota legnagyobb részét és legdiszesebb termét mutatja: a tróntermet, mely az épület kellő közepét foglalja el. A trónterem peristylje 8 korinthi oszlopon nyugszik és belül negyven oszlop disziti. Ablakai egyfelől egy nagyszerű parkra nyílnak, míg a másik oldalán a Boszporusz ringó hullámai fölött az ázsiai part hegyeinek azurkék körvonalain mereng el tekintetünk.

A falakat stucco-művek diszitik művészi becsű falfestésekkel. A nagyszerű diszitésekkel ellátott boltozatot párosan összehajtott ívezetű oszlopok tartják zöld márványból, míg az oszlopok talapzata és feje tiszta fejr márvány. Az oszlopok közei és fejei márvány táblákkal és faragványokkal vannak ékesítve. A termen köröskörül szép ízlésben készült, művészi karzat vonul végig, mely fölött, a főbejáratl szemben, a szultán trónja áll.

A terem többi diszítése mór ízlésű, a freskofalfestések és stucco-diszitmények élénk, de öszhangzó színtek, úgy hogy a szemnek csaknem kápráztható látványt nyújtanak. A terem egész padlója a legdrágább keleti pompás szőnyeggel van bevonva, míg a közepén egy diszes „mangal“ emelkedik, vagyis egy nyílt kandalló, melyet téliidőn faszénnel fűtenek, fölötté a boltozatról lelógó nagyszerű csillárral, melyen kívül még több kisebb csillár egészíti ki belső diszitést a teremnek, melynek fényre és pompára egész Európában nem kerül másik párja.

A trónteremtől jobbra esik a hárem, melyet kívül 40 oszlop tart és minden emelet 25 ablakon nyeri világát.

Az év végén.

Egyszer-kétszer fordult még a homok-óra s egy év megint a mulandóságáé.

Egy eseményekben gazdag év, melyhez kevés van fontosságra hasonló közelebbi társai között, mely emlékezetes fog maradni a világtörténelemben, a melyre sokáig lesz hivatkozás s mely talán — ki tudja — messze ható átalakulások, új áramlatok, lehet hogy erőszakos mozgalmak magvát hajtja csirába méhében.

Az bizonyos, hogy kedves emléket nem sokat hágy maga után. Keserűet annál többet.

Már beköszönése a legszomorubb korszakra esett. Plevna eleste után nem lehetett többé kétség az Orosz- s Törökország között vívott kegyetlen és népirtó háboru kimeneteléről. Arról se volt kétség, hogy Európa vesztge marad s nem siet megsegíteni a halálra sebesült orosz-lánt, hanem ott hagyja martalékul az éjszaki medve körmei között. Még voltak véres, elkerekedett csaták. De azok már nem bírták föltartoztatni a muszka özönt, mely egyre közelebb tolult Konstantinápoly halmához. A török kénytelen volt megkötni a béke-praeliminárat Drinápolyban s a békeszerződést San-Stefanóban.

Európa csak ekkor kezdett eszmélni s módokrol gondolkozni az orosz tulsuly valamelyes viszonyomása felől s ekkor merült föl a berlini kongresszus eszméje, melynek megállapodásai helyettesítendők lettek volna a czár által ketté repesztett párisi kongresszus pontjait.

De e közben egyéb események is közrehatottak az ugy is bonolyult helyzet még zavarosabbá tételére. Mindjárt az év elején egész váratlanul elhunyt Olaszország királya s egységesen megalapította, Viktor Emánuel s keveslen rá a valamennyi közt leghosszabb uralkodásu pápa, IX. Pius. Olaszország új királyt, a keresztény katolikus világ új egyházfőit nyere, — a minék okvetlenül hatással kellett lenni a politikai viszonyokra.

A kongresszus Berlinben összeült, megállapítandó a dolgok új rendét a Balkán félszigeten és Kis-Ázsiában. Nekünk a kongresszus danausi ajándokot hozott: megbízást a török porta két tartományának, Boszniának és Hercegovinának megszállására. A békének hirdett misszió, mint tudjuk, forma szerinti háboruvá változott s a monarchia ember- és pénzerejét érzékeny mérvben vette igénybe, mely megrendítette egész belszervezetünket s a komoly válságoknak hosszú sorát idézte föl reánk, melyeknek befejezése még hátra van.

Később egymás után következtek a merényletek koronás fő ellen, négy év alatt. Kettő Németországban, egy a spanyol és egy az olasz király ellen. Árát a népek szabadsága adta meg, földévezén a reakció szellemét s jogalapot tolván oly intézkedések talpa alá, melyek határozottan despotikus természetűek.

Mind ez erőszakos zürzavark elleni tiltakozás gyanánt magaslak ki ez év történetében a béke műve, a párisi kiállítás, mely Európa nyugatán valóságos ellenképe volt mindannak, a mi a keleten történt s még kirívóbbá tette annak barbár színezetét és szembeszökőbbé a saját magasztos fenségét.

De hogy a vad indulatok nem szégyenültek meg a béke templomának magyogásától, bizonyítják a Rhodope-hegységbeli mohamedán lakosok ellen elkövetett muszka-bolgár kegyetlenségek, melyek oly szegény-bélyegét nyomják a XIX. század utolsó évtizedére, a minőhöz a barbár korszakokban is kevés van hasonló. És bizonyítja azt, hogy az Európában nem el, hanem csak egy időre lefojtott háboru kitört Ázsiában az oroszok által felizgatott afghán fejedelem és az angolok keletindiai seregei között és foly ma is.

De magára Magyarországra nézve sem volt ez év kedves emlékü, még ha a politikáról nem akarunk is szólni.

Mindjárt az első hóban pótolhatatlan vesztés érte irodalmunkat Szigligeti Ede halálával, ki mint drámairó egymaga többet teremtett mint valamennyi kortársá együtt s a nemzeti színháznak évtizedeken át úgy is mint író, úgy is mint adminisztratív hivatalnok, — legerősebb oszlopa, valódi lelke volt. — Ugyanez év ragadta el tőlünk a magyar történetírás egyik legnagyobb kitűnőségét, a szabadsági korszak kultuszminiszterét Horváth Mihály püspököt. — S hogy az országos nagy nevek mellett a ma-

gunk halottjairól is megemlékezzünk, kiknek nyilvános pályája érintkezésben volt lapunk életével: ez évben vesztettük el a „Vasárnapi Ujság“ és „Politikai Ujdonságok“ első kiadóját s társalapítóját, Heckenast Gusztávot, s egyik jeles munkatársát, Sámi Lajost.

Ez év történetéhez tartozik fölemlíteni, hogy a nemzet ez idén újította meg törvényhozását további három évre. Több szerencsével választott-e, mint annak előtte, vagy még olyan-nal sem: a jövő fogja megmutatni.

Ez év történetéhez tartoznak azok a borzasztó árvizek, melyek két virágzó városunkat, Miskolcot és Egert részben elpusztították s vagybanban úgy, mint emberéletben felbecsülhetetlen kárt okoztak.

Az idei rendkívül bő süret szintén a ritkább jelenségek egyike, melyeket itt felemlíthetünk. S végre, hogy az elmúlt évnek lapunkra vonatkozó jelentőségét se hagyjuk említettlenül: ez az év év volt az, melylyel a „Vasárnapi Ujság“ fennállásának — két hó hiján — egy negyedszázadát betöltötte. 1879. márczius 5-ken lesz 25 éves a „Vasárnapi Ujság“. Akkorra tartjuk fenn magunknak visszapillantást vetni arra a változatos és eseményekben gazdag, s nehéz megpróbáltatásokkal teljes időre, melyre e lap pályája esik, s melynek mindig igaz és hű tükre igyekezett lenni.

Irodalom és művészet.

„KOSZORÚ“ E zimen jelen meg új évtől kezdve a Petőfi-társaság közlönye és pedig heti lap helyett havi füzetekben, minden hó elején 6 iven. Az I. füzet már kiadott s diszes kiállítása által meglepő. Sárgás velinre van nyomva, szines vastag borítékban, szép betűkkel s tömötten. Elöl Petőfi fényképe átható, ama daguerrotyp után, mely most Dr. Beliczay Imre ur birtokában van, s melyet Petőfi

*Áttekintek a végellen római,
É tekintek múlt időmön át,
Egy érem múlt időmön minden
Örömet és minden bánatát.
Nincsen olyan hely
Kiből egy lépés irakommal,
Csak ahly, hogy alvisektem.
Érsekem köze a legkevesebb is
A legkevesebb a fenelem.*

*Áttekintek a nagy láthatáron,
Romság ar, volgy. is hegytelen
Nincsen is mofy ily végellen róma
Nincsen benne más, csak perelen.*

*Nincsen olyan hely perelenemmel,
Hogy keréskül csaknem elcsik.
Ugy vagyok, mint a fa, melynek ága
Ally birja: dús gyümölcsait.*

*Nincsen ily, megfelve perelenemmel,
Egy pohár, s mely csordultig áll...
Drága bor!... s ha a bnyj gobba ont?
Hes les... inkább led h. te, halál.*

PETŐFI KÉZIRATA.

ményeit. Két forintért a teljes Petőfi nálunk leg-
alább hallatlan olcsóság. A tartalomról nem is szó-
lunk — Petőfi helye a magyar nép szívében a vilá-
irodalomban rég meg van állapítva, — de a könyv
külsője oly csinos, hogy a német olcsó kiadásokra
csöbbek százezer példányokban kelvén el, még ol-
csóbbak, de aztán ponyvai kiállításnak is; egyálta-
lában nem emlékeztet. Papírja, ha nem épen elegans
is, de jó s elég szép; betűi ha aprók is, denem szem-
rontás s könnyen olvashatók; a nyomás tiszta s
hibátlan; a kötés pedig épen szép. Két forintért tel-
jes Petőfit, teljesebbet nem csak a régi négy kötet-
nél, de az újabb kiadásoknál is: ki ne ohajtana
magának? ki nélkülözhetne? A kinek az előbbi ki-
adások birtokában vannak is már — ezt, ha meg-
látja, nem fogja elmulasztani megszerzését; s a ki-
nek még nincs Petőfije: az sietni fog megszerzeni
ezt. Most már Petőfi nélkül nem lesz, ne is legyen
ház, a hol magyarul olvasni tudnak! S helyes, hogy
minden példány köve van s csak így kapható; ha
füzve adnk, talán 40—50 krral olcsóbban, de
ennyiért lehetne ily kötetet szerezni hozzá; pedig
követlen nem maradhat az olyan könyv, melyet a
család minden tagja s minden nap forgat. Előnyére
szólal a kiadásnak (a mi az eddigiekben hiányzott),
a betűrendes tartalomjegyzék, mely nélkül ily nagy
számú kisebb kötetény közül egyiket vagy másikat
kikeresni lehetne nehéz volna. E szép kiadásért
köszönet illeti a kiadó társaságot. Legyen a közö-
net az, hogy a 15,000-nyi erős kiadás pár hó alatt
keljen el s vonjon közönséget ily erős kiadást maga után.
Vegye meg minden ember, minden ifjú, minden
leány; s a kunyhók költője lelte meg végre utját
a kunyhókba is: de lassák meg a paloták is, hogy
ezt az egyszerű ruhájú vendéget ők is tisztességgel
fogadják!

Jókai Mórtól az Athenaeum kiadásában három
kötetes regény jelent meg „Egy hírhedt kalandor
a XVII. századból” cím alatt. E mű a XVII. szá-
zad élénk társadalmi életét a legváltozatosabb
alakban mutatja fel. Hőse, egy pattantus tiszt, kit
Coblentz ostromakor árulásnak kaptak, mondja el a
vallatásánál életörténetét, mely tarka-barka kалу-
dokkal teljes, Európa csaknem minden országában,
sőt Keletindianában is játszik. A nép babonái a „bak-
lovagokról”, „gyerehaza tallér”-ről, „mühborny-
ról” stb. e műben fel vannak használva, e mellett
a vallásos küzdelmek, a rabló kalandorok élete
nagy változatosságot nyújtanak. A regényben,
mint az Jókainál természetes is, több igen érdekes
leírás, egyes vonatkozó humorisztikus részletek vannak.
A mesét régi iratokban találta följegyezve. A három
kötetes mű ára 3 frt.

„Babérok, magyar költők legszebb műveiből”
cím alatt egy új antológia jelent meg Grill Károly
budapesti könyvtár kiadásában. Tartalma a követ-
kező szakaszokra van osztva: Hit. Haza. Képek.
Szerelm. Vegyes. Népdalok. Végül a költemények
és a költők betűrendes jegyzéke. A könyv ünnepi
ajándékunk van szánva; kiállításra díszes és izléses
s fehér pergamentbe van kötve fekete és arany
diszítéssel. A 460 lapra terjedő könyv ára diszkrét-
ben 3 frt.

Gáspár Imrétől, e tehetséges, de igen sokra
igyekező fiatal költőtől, „Ujabb dalok az időnek”
cím alatt ismét egy kis füzet (56. l.) politikai vers
jelent meg. Itt őt nem hiányzik a hangulat, de
sokhelyt erőteljesebb hang s hidegen hagy. A kis
füzet ára 25 kr.

„Világ-történelem a művelt közönség számára”
című munkát adnak ki a Weizmann-testvérek.
Sebestény Gyula tanár írta, s 5—6 kötetre fog ter-
jedni, melyből az első ökot, a második és harma-
dik a középkort, a többi az újkor fogja tartalmazni.
Egy kötet 10—12 két-három ivnyi terjedelmű
füzetben képekkel, magyarázó rajzokkal és térké-
pekkel ellátva, jelen meg s így az egész mű mint-
egy 60 füzetnyi leendő. Egy füzet ára 30 kr, postai
szétküldéssel 35 kr. A megrendelések a Weizmann
testvérekhez intézendők (Budapest, Ferencz-József-
ter 8. sz.)

A Szent-István-társulat által kiadott „Házi
könyvtár”-ból megjelen a XXVIII. kötet. Tar-
talma: „IX. Pius pápasága”, írta Füssy Tamás.
I. rész. Ez első rész maga 616 lapra terjed, pedig
csak 1848. novemberéig festi Pius élete s pápasága

történetét. Nagy terjedelmű monográfia határozot-
tan katolikus színezetű. IX. Pius pápasága min-
denesetre oly jelentékeny korszakot foglal magában
századunk történetéből, hogy annak még egyoldalú
tárgyalása sem lehet érdekes nélkül. A munka tár-
sultati tag-illetmény 1878-ra; bolti ára 4 frt.

A magyar Lexikonból (Szerkeszti Somogyi Ede,
kiadja Rautmann Frigyes) megjelent a 17. füzet,
melyben végre beveződik az A. betű s megkezdő-
dik a B. (B—Baden). A füzet az emberi test
boncztanához tartozó II. tábla van mellékelve adva.
Egy-egy füzet ára 30 kr.

A helyi érdekű vasutakról, a m. kir. közmunka
és közlekedési miniszterium kiadásában, egy tartal-
mas mű jelent meg e címen: „Az európai fontosabb
érdekű rendes és keskeny nyomú vasutak leírása, egy
javaslattal a magyarországi helyi érdekű vasutak
építésénél és üzemelésénél követendő elvek nézve.
Irták Landau Gusztáv és Walther Ágost. Budapest.
Kilián Frigyes egyetemi könyvtárusnál. 1878. — A
cím teljes tájékoztatást ad a mű tartalmáról, mely több
ajküzöttől ezelnak megfelelő vaspálya tanulmányozá-
sának eredménye. Szerzők, mint a hazai vaspályák
körüli érdemesült szakemberek beutazták ugyanis
a m. kir. közlekedési miniszterium megfelelő támo-
gatása mellett, a lambach-gmundeni, az elszász-loth-
ringeni, achilt-bapanme-i, tavaur-ponstericourt-i,
anvers-gand-i, a bröl-völgyi, s az összes svéd- é
norvégországi helyi érdekű rendes és keskeny nyomtávu
vasutakat. Észleleteiket s tapasztalásokkal bővült
nézeteket számos igen érdekes é tanulságos fejte-
getésekben adták elő, melyek nemcsak a közvetlen
vasuti ügyekkel foglalkozókat érdekelhetik, hanem
minden a közügyekkel s különösen a közlekedés s
egyéb nemzetgazdasági kérdéssel foglalkozók figyelmét
átalában megérdemlik. Kiváló érdeme e mint-
egy tizenhét ivnyi műnek, mely számos statisztikai
táblázattal s a megfelelő rajzokkal is jel van látva,
hogy nyelve haladást mutat az e szakmában meg-
jelent hasonló vagy rokon tárgyú munkák irányával
szemben. Ára: ?

A Hunfalvy Pál által a külföldnek irodalmi
mozgalmainban való tájékoztatására szerkesztett
„Literarische Berichte” című jeles folyóirat II.
évfolyamából megjelent a 4. (utolsó) füzet, talán a
szokotnál is érdekes tartalommal. A füzet négy
fő cikke közül az első, a szent-gellérthezgyi csil-
lagvizsgálóval foglalkozik; Holler Ágost tanár adja
elő benne az egykor nevezetes, de már elenyészett
csillagászti őrhelyünk történetét s viszonyosságait,
melyeken felállításra óta megszünttéig keresztül
ment; Pasquich és Titel Pál, az első magyar csil-
lagászok tudományos törekvései s küzdelmei élén-
ken vannak vázolva e rajzban, mely nagybecsű
adalek tudománytörténetünkhez. A második közle-
mény becses történeti rajz Bakacs Tamásról, mint
konstantinápolyi patriarcháról, Fraknoi Vilmos
jeles történetbuvárunknak a „Magyar Sion” cz.
egyházi folyóiratban megjelent tanulmánya után.
A harmadik cikkben dr. Abel Jenő, fiatal klasszici-
stának a Corvina-könyvtár nemrég haza került
maradványait, kódexeit ismerteti, részletesen és
behatólag. Végre a negyedikben Dux Adolf, kinek
a német közönség előtt ismertető munkásságáért
irodalmunk már is annyit köszön, Vörösmarty
életét s munkáit, s vele az egész átalakulási kor-
szakot ismerteti. Gyulainak az imént második
kiadásban megjelent életrajzi monográfiája nyom-
án. Vörösmartyt, kitől aránylag kevés van né-
metre fordítva, egészenben csak most fogja a német
irodalmi világ megismerni. E nagyobb tanulmá-
nyok, — a minő minden füzetben van három-
négy, — arra valók, hogy szellemi életünk különböző
tudományos és irodalmi irányairól s egyes olda-
lairól, vagy nagyobb vivmányairól, összefoglalva s
nagyobb vonásokban adjanak a külföldnek világos
és áttekinthető képet; s a mai füzethez mellékelte
évi tartalomjegyzék mutatja, hogy e részben az év
alatt is mennyit tett e jeles folyóirat. — Az erre
következő irodalmi rovatban: Pesty Frigyes „Sző-
rényi bánáság és megye”-jét ismerteti Schwickler
tanár, Fraknoi „Vitéz János”-át Dr. Abel Jenő.
Azonkívül a két Szinnyei mathem. és természet-
tudományi bibliográfiát van méltatva. A füzet
utolsó részét az úléle jelentések teszik ki, mely-
ben az akadémiák nyelv- és széptudományi, meg törté-
nelmi osztályainak az év második negyedében
(ápril-junius) folytatott működéséről van elég rész-
letes tudósítás. E rovatnak némi aránytalanság a
hibája: pl. Rhangabe kevésbecsű ugorög drámá-
jának Tély általi ismertetése négy sűrű oldalon
van adva, míg sokkal nagyobb érdekű dolgokról fél
oldalon vagy néhány sorban van említés. Kiseb-
b közleményül Duxtól, „Ki volt a Rousseau magyarja”
című érdekes tanulmányt vesszük, s a füzet az a
magyar tudományos folyóiratok tartalmi jegyzéke
és bibliográfia zárja be. — A jeles folyóirat a jövő

éven is folytatattatni fog. Évenként négy erős é
tartalmas füzet jelenik meg; összesen mintegy negy-
ven legnagyobb és tömört 8-adrét iven; s előfizetési
ára egy évre csak 4 forint.

Uj hírlapok. Budapestben — tudunkra — három
új politikai napilap indul meg új évkor: a „Magyar-
ország”, az egyesült ellenzék párt közlönye, mely
az eddigi „Kelet Népe” helyébe lép, — a „Magyar
Lapok” című kis alakú politikai napilap, melyről
valamint az előbbiről, már volt szó lapunkban, — s
végül „Pesti Hírlap” cím alatt, szintén kis alakú
politikai napilap, Csukássy József szerkesztése
mellett, s Légrády-testvérek kiadásában. — Ezek
kivül az alkalommal még a következő új lapokat
említhetjük föl: „Magyar iparosok lapja” cím-
mel új szaklap indul meg a jövő év elején, szer-
kesztője Dienes Péter, előfizetési ára 1 forint ne-
gyedévenként, mely összeg Miskolcra (Kazinczy-
utca 2511. sz.) küldendő. — „Protestans hetilap” az
egyház és iskola köréből” című szakközönyt indi-
tanak meg Joó István szerkesztő és Tóth Sámuel s
Békési Gyula főmunkatársak. E hetilap Debreczen-
ben jelen meg az év végével megszűnő „Magyar
protestans egyházi és iskolai Figyelmező” és „Ev.
protestans lap” helyett. Előfizetési ára egy évre
6 ft, félvre 3 ft. — Pozsonyban Sziklai János
„Felveidék” című társadalmi heti lapot indított
meg. — Lugoson „Krássomegyei Lapok” cím alatt
január 1-től hetilap indul meg Türr Lajos főgymna-
sium tanár szerkesztésében. — A „Bereg” című
vidéki lap Beregszászon új évkor ismét megindul,
kiadója Daák János, szerkesztője Janka Sándor lesz.
Előfizetési ára egész évre 4 ft. — Bukarestben
Vándory Lajos új évtől kezdve ismét megindítja
magyar hetilapját a „Bukarester Híradó”-t. Előfi-
zetési ára félvre 6 ft. — Czelder Márton, felsőbányai
ref. lelkész „Magyar prot. egyházi és iskolai Figyel-
mező” cím alatt havi közönyt indít meg. — Ko-
lozsvártt ellenzékli lap indul meg. Szerkesztője He-
gedüs István és Hory Béla. — Boretyó-Ujfaluban a
„Sárvíz” mellett „Híradó” címmel állandó mel-
léklap adatik ki.

„Külföld” cím alatt új folyóirat indul meg
Sopronban. Szerkesztik Moller Ede és Ujvári Béla
tanárok. Ezen folyóirat feladata a külföldi irodalom
legjelesebb s különösen Magyarországra vonatkozó
termékeinek ismertetése s az egyes nemzetek iro-
dalmának jelen állapotáról általános tájékoztatás.
Az első füzetben Lengyelországra újabb költői vannak
ismertetve, azonkívül egyes angol, francia, dán s
keleti munkák szakfelelőitől, köztök György Vilmos,
Erdőy Béla stb. E folyóirat előfizetési ára egész
évre 4 ft.

Az országos statisztikai hivatal kiadványaiból
négy új füzet jelent meg, melyek 1876 fő az ország
hitelintézetét, a bányá é kohóipar, az igazságszol-
gáltatás s telekkönyvi birtoktestek jelzálogj terhei-
nek ügy- és értékgyelmá s az egyház é tanúgy
csoportosított számadatait foglalják magukban.

A Légrády-testvérek kiadásában „Jegyzéknapló
mindenki számára” jelent meg, csinos, kemény-
kötetű naptár, ára 1 frt 20 kr.

A nemzeti színházban a múlt héten került elő-
ször színe Soribe és Delavigne két felvonásos vig-
játéka a „Diplomata.” Egy fiatal francia kerül va-
lami alsóbb rendű missióban egy német fejedelmi
udvarba, hol a trónörökös titokban már régen nős,
neje egy kedves francia marquisné, mikor egyszerre
két oldalról kímálják meg menyasszonnyal, a spanyol
és a szász uralkodó család részéről. Az állam-
érdek is, az öreg uralkodó is úgy kívánja, hogy a
kettő közül válasszon. A fiatal francia aztán, a
nélkül, hogy a legkevésébbet sejtene is a helyzet-
ről, egészen öntudatlanul megoldja a kényes kérdé-
st akként, hogy mind a két udvar követje kosarat
kap, a fejedelem pedig beleegye a trónörökös
házasságába a francia marquisnéval. A tudán
kivüli diplomata igen kedves kis vigjáték, mulat-
ságos helyzetekkel és edmes ötletekkel s Halmi a
fiatal követet, Prielle a francia marquisné, Ujházi
a fontoskodó spanyol követet jellemzően adták s
folytonos derűségben tarták a szép számmal
megjelent közönséget.

A népszínházban a sokat emlegetett Nissis é hó
20-án került színe. Sokféle zaj előzte meg. Először
az, hogy e bohózat Páris mulatni szerető közönsé-
gének tetszett, aztán hogy öltözetek tekintetében
festőleg pongyola, mint volt egykor a „Szép He-
lena”, de nem a halhatatlanság lenge köntösében,
hanem egy modern tengeri fürdő uszó-toilettjében.
Mindezekhez járult, hogy pár hét előtt a darabot
egy bécsi színtársulat is elő akarta adatni Buda-
pesten, de az előadási jog egyedül a népszínházat
illetvén, az előadást épen a függöny felhuzása előtti
percben betiltotta a rendőrség, a miből szintén
botrány é hírlapi tárgyalások származtak. Ily
előzmények után került színe a bohózat. Francia
színpadi termék, úgyesen szőtt sommiségéből, é
mikben van azonban elég valami, a mihez az erkölcs-
barát savanyú képet vág, s miatta nem viszi szí-
nházba a feleségét. A nézőtér azonban mégis eléggé
megtelik, az igaz, hogy nagy részben férfi-közön-
séggel. Különben a darab jobb a híreml, vagy tán

csak azért nem tetszik olyannak, a minőnek híres-
teltek, mert nagyon is sokat rágókat Nissisre, pe-
dig Nissisen (kivált mikor először megjelenik az
uszó ruhában) nincs olyan sok. Végre is nem —
botrányos, a mint előre mondták, s hozzá mulat-
tató, mert Hennequin (a darab szerzője) jól érti a
színpadi élelenség titkát. Nissis, a darab főszerep-
lője, afféle könnyű vérfi é erkölcsös párisi nő, kit
végre egy lengyel diplomata elvesz feleségül, hanem
Nissisnek azontúl is vannak udvarlói, s folytatja
előbbi életét. A jámbor férj nem is sejtí, hogy az ő
felesége senki más, mint ugyanaz a hírhedt Nissis,
a kit illetőleg ő épen fontos diplomáciai megbiza-
tást kapott. Ugyanis a lengyel trónörökösnek (mert
a darabban Lengyelországot mint önálló királyságot
szerepelteti a francia szeszélyesség) ismeretsége
volt Nissis kisasszonnyal, nagy csomó levele ma-
radt nála, s attól tart, nehogy a kisasszony a leve-
leket fölhasználja ellene. Ezek a levelek Párisban
maradtak Nissis régi lakásán. A bohózat bonyo-
dalma abból áll, hogy miként akarja kézre keríteni
a diplomata férj a leveleket, é mint akadályozza
meg azt Nissis, ki fél, hogy férje majd megtudja a
levelekből, ki é mi volt ő egykor. Végre is Nissis
győz, a férj nem tud meg semmit, a közönség pedig
— ha tetszik neki — kivonhatja a darabból azt a
tanulást, hogy a Nissis-féléktől őrizkedni kell.
A darabban egy pár dal is van, de azok nem sokat
érnek. Nissist Gerőffné asszony játszotta, ki mint
vendég jött a vidékről, hogy Soldosné azalatt pihen-
hessen. Férge, gyakorlatl színeszőn, de az alakítás
jellemző részleteire nem sok gondot fordít. A né-
pszínház személyzete összességében játsza a bohóza-
tot, melyhez azonban nincs elég sima modoruk, s
épen azon helyeknél nem csusznak el hirtelen, a hol
hosszasban időzve, mindjárt kellemetlenül re-
cesgni kezd a vékony átkél.

Az aradi honvédelmi bizottsága é hó 21-én
döntötte el a pályázat kérdését. Az első díjat Huszár
Adolf „A haza minden előtt” jelgőjű szoborműve
nyerte; a másodiknak Fesz, a harmadik Fesz kul-
földi művészeknek ítélték oda. E két utóbbi mű ki-
tűntetése ellen a sajtó többszöriösen felszólt, s
kivált Fesz szobormintája ellen tesznek kifaka-
dásokat.

A „Démon fegyverei”, Zichy Mihály é híres
festménye, a bécsi műcsarnokban nagy vonzerővel
bírt. A „N. fr. Pressé”-ben Ranzoni jeles műtész
szosszas ismertetést írt róla é a kitűnő művész leg-
jelentékenyebb művének mondja.

A kép — írja Ranzoni — a legkiválóbb aktu-
alitást, a legbiztosabb dispoziációt, a legmegkapóbb,
emelkedett hangulatból eredő kifejezést egyesíti
magában é az által mérlyreható é tartós hatást
ér el. A történet allegóriája akar lenni, olyan, mi-
nő a renaissance nagy mesterei, persze művészből
tisztasággal, alkottak, de korszakuk hatalmas urai
megbízásából, míg Zichy esete ékesesmódszának
hegyét ép é jelenkor néhány legnagyobb hatalma
ellen irányozza. A festmény az idő elé tükröt tart,
mely a jelen dícsőitét hőstetteit izzó színpompa
vérvörösségben tünteti föl. „A kép részletes le-
írása é elemzése után így fejezi be kritikáját:
„A földog az, hogy a műben intenzió é kifejezés
örvendetesen fedezik egymást, hogy a jelentékeny
tartalom az által csorbítatlanul jut érvényre é
hogy ugy szín-, mint vonal-szépségekben gazdag.”

Közintézetek, egyletek.

A magyar tud. akadémia decz. 23-iki ülésén
Pulszky Ferenc emlékeszédét tartott herceg De-
midoff Anatól kültag felett, a kit Délkelet-Európaról
irtí utazáért választott meg akadémiank, de a ki,
— mint Pulszky személyes ismeretűg azt mondja,
— nem emlékezett meg soha, hogy akadémiank tagja
volt, de ez nem ok, hogy mi ne emlékezzük meg
róla. Demidoff dúsgazdag é műszerető főur volt.
Fiatal kora nagy részét már külföldön töltötte s
1837-ben járt Magyarországon. Később Florenzben
telepedett le, hol műkincsekben gazdag palotája
volt; majd Párisban é Bécsben tartózkodott. Az
1854-iki krími háboru alatt egy milliót adott az
orosz sebesültek javára. Meghalt 1870-ben. —
Ezután Fraknoi Vilmos helyettes főtitkár jelen-
tette be Lewes György kültag elhunytát. A Léva-
alapítványból az illető osztályok előterjesztésére a
következő két pályakérdés tüzetett ki:

1. Léteznek-e, s ha igen, melyek azon veszé-
lyek, melyek mezőgazdasági terményeink s külön-
sen gabonkivitelünk akadályait képezik. 2. Irassék
meg egy hazai történelmünkben kiváló szerepet ját-
szott férfi életrajza esszyszerű alakban, eredeti
kútfő után s a korszakot is megvilágítva. A pályadíj
500—500 ft s mindkettőnek beküldési határideje
1879. decz. 31-e.

Mai számunk

egy egész ivvel megbővitve jelen meg. Ez iven
veszik olvasóink a „Vasárnapi Ujság” ez évi
címlapját é tartalomjegyzékét, mig az ív másik

felén az *Afghanisztánt* é az ottani harczért föl-
tűntető két térképet vesznek olvasóink, magya-
rázó czikkel kíséve. Ezel annnyival inkább vél-
tünk kedveskedhetni olvasóinknak, mert az
angol-afghán háboru színteréről magyar lap tér-
képet még nem közölt.

Ez alkalommal fölemlítjük, hogy heti lap-
jaink melléklapja, a „Háboru-Krónika eddig meg-
jelent összes (87) számaihoz, a melyek a keleti
háboru, a boszniai foglalás é az angol-afghán
hadjárat változatos eseményeiről szolgáltatnak
érdekes történelmi följegyzéseket é ismertetéseket
képeben é szövegben, szintén készítettünk
címlapot é részletes tartalomjegyzéket, mely
azok számára, a kik e képes közlöny számait
meg kívánják őrizni s bekötetni, az egész eddigi
folyam áttekintését megkönyviti. E címlapot é
tartalomjegyzéket a „Háboru-Krónika” megren-
delőinek az újévi első számmal küldjük meg.

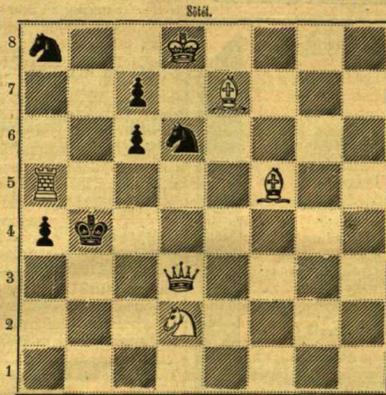
Halálozások.

Elhunytak a legközelebbi napokban: TETTAY
LÁZAR, a főváros egyik ismert polgára, volt honvéd
tüzérhadnagy, a „Neues Pester Journal” alapí-
tója, s legutóbb a „Vasuti Közönség” szerkesztője,
45 éves korában. — Idős LORINCZY FERENCZ, Ung-
vár város közigyámja é 1848/9-iki honvéd huszár
százados, életének 76-ik évében — KRANYIK ALA-
JOS, 86 éves korában Debreczenben. — CSEREY
MANÓNE, a földhelt részvénytársaság volt igaz-
gatójának jeles; született Hirschler Regina 22 éves
korában Budapestben. — GRÓF WILCZEK HENRIKNE,
szül. gróf Stainlein Malvina „grófnő Felső-Szem-
eréden, 56 éves korában. — ÖZV. ESZTEGÁR AN-
TALNE, szül. Petrovics Karolina asszony 71 éves
korában. — JANCSICS BORBÁLA, a gödöllői járás
volt csendbizalmosának, néhai Janocsics Antalnak
nővére. — Baján egy 101 éves kort ért agy nő
HESSER BETTI asszony.

TAYLOR BAYARD, az amerikai Egyesült-államok
berlini követe, kiváló költő é műfordító, decz. 21-én
Berlinben. Már 1846-ban érdekes könyv jelent meg
tőle Európáról, melyet gyalog utazott be. Beutazta
a világot, majd Lincoln alatt a diplomácia szolgá-
latába lépett. Költeményei („Keleti dalok”, „A
költő naplója”) rendkívüli népszerűek egész Ame-
rikában; Goethe „Faust”-ját is ő fordította le az
amerikaiak számára. Neje német nő volt, Hausen
gothai csillagász leánya. Berlini követéet é ében
neveztek ki. Az 53 éves költő vizkór ölte meg. Holt-
testét Berlinből haza szállítják Amerikába.

SAKKJÁTÉK.

995-dik számú feladvány. Loyd Samutól.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

A 990. számú feladvány megfejtése.

Csiphős A-tól.

Megfejtés.

1. Bg2—d1 ... e2—d1 V (a)
2. Vh2—h2 ... t. sz.
3. V v. B matt.

1. ... a.
2. Vh2—d2 ... t. sz.
3. V v. B matt.

Helyesen fejtették meg: Vessprémben Fülöp József, Gelsen Glesinger Zsigmond, Sárospatakon Gérecz Károly, Budapestben K. J. é F. H. Igali Swetozár, Lutzkó Béla, Deutscher Adolf, Vag-Sellyén Deutsch Bernát, Szekesfehérvártt Kréczy Béla. A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivaló.

J. D.—b. Köszönettel vettük mind a kettőt s alka-
lomszerűleg fel is fogjuk használni. A szobor (vagy in-
kább emlékoszlop) rajzát s leírását is elvárjuk.
A tornajegyzék. Közönségesen tudja levő,
százados ismételt dolgok. A kinek még ma is bizony-
tani kell a tornázás é testgyakorlás hasznát, a testi é-
ség befolyását a lelki épségbe: azt é a czikk ugyan nem
fogja sem fölvilágosítani, sem meggyőzni.
Korcsmában. Persze hogy jóni fog. Tobbiról ma-
gán levélben.
Mindkettőjöknek magán levélben válaszoltunk.
Kritikán alul. A szerlem dala. — Bahám, eze-
retsz há, úgy? — Deczemberben (Elhervadát a...)
— Előszó. Clementinhez 1—4. Mennyasszonyhoz. —
Vigasz (erő szétlén).
Főlebb egy fokkal, de még nem közölhetők, Soha
többé?! — Boszniából (az első sora az Arany Jánosé; a
többi persze nem igen emlékeztet rá!) — Hazámhoz
(Látam sötét borulva...)

HETI-NAPTÁR. Decz. hó.

Nap	Katolikus é protestans	Görög Orosz	Izraelita
29 V	Tamás püsp.	F. Jonatan	17 18 Dániel 3 Efraim
30 H	Dávid király	Dávid	18 Sebestény 4
31 K	Szilveszter póp	Szilveszter	19 Bonifác 5 Eliaez.
1 S	Kis karácson	Uj év napja	20 Decz. 1878. 6 Efraim
2 O	Makár, Béla	Abel, Béla	21 Jánina 7
3 P	Genovára szent	Dániel	22 Anasztasia 8 Bajt. 1.
4 S	Titus püspök	Isabella	23 40 vértanu 9 S. Vajog.

Hold változásai. ☽ Első negyed 31-én 3 óra 13 percz. dél ut

Tartalom: Politikai sonettek. — Kató. — Tisz-
parti halászkönyhő (képpel). — A hollandi királyipár (két arcz-
képpel). — A hercegovinai küllöttség Budán (képpel). — Ti-
zenözes kapitány (két képpel). — Melléklet: Országgyűlési
képek (hat arczéppel). — Apróságok a gróf Andrássy családból.
— A trónterem a Csiragan-palotában (képpel). — Az év
végén. — Irodalom é művészet. — Közintézetek, egyletek.
— Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakk-
játék. — Hetimátr.

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. sz.)

Előfizetési föltételek

a „Vasárnapi Ujság” é „Politikai Ujdonságok”
1879. évi folyamára.

Egész évre:

- A Vasárnapi Ujság ... 8 ft. — kr.
- A Vasárnapi Ujság é „Háboru-Króni-
ka”-val együtt ... 10 ft. — kr.
- A Vasárnapi Ujság é Politikai Ujdonságok 12 ft. — kr.
- A Vasárnapi Ujság é Politikai Ujdonságok
é „Háboru-Krónika”-val együtt 14 ft. — kr.

Felévre:

- A Vasárnapi Ujság ... 4 ft. — kr.
- A Vasárnapi Ujság é „Háboru-Kró-
nika”-val együtt ... 5 ft. — kr.
- A Vasárnapi Ujság é Politikai Ujdonságok 6 ft. — kr.
- A Vasárnapi Ujság é Politikai Ujdonságok
é „Háboru-Krónika”-val együtt 7 ft. — kr.

A Háboru-Krónika című képes mellékla-
pokat, mely a háboru é azok utóhatásait képező katonai mű-
veletek be

Figyelmeztetés.

Bárvárt Károly urnak azon nyilatkozatára, „hogy az ő sósorszesz-készítménye minden más hasonló készítményt felülul” s ennek bizonyítására a szegedi országos kiállításon nyert érdem-éremre hivatkozik:

Van szerencsém a sósorszeszt fogyasztó tisztelt közönséget figyelmeztetni, hogy amennyiben Bárvárt ur készítményét ezen nyilatkozata folytán az enyém fölé is helyezi — mit én felszólalás nélkül nem hagyhatok. — sőt tiltakozom azon megjegyzéssel, hogy a mennyiben a szegedi kiállítás alkalmával hazából távol lévén, készítményemet én ki se állítottam, s így meglehet, hogy Bárvárt ur czikkére érdem-érmet nyert, mert talán ő volt egyedül, ki sósorszeszt kiállított?!!

Részemről csak is a nagy közönség véleményét tekintem illetékesnek, mivel készítményem forgalmának fejlődését észlelem, s megnyugodtam a kezem között levő számos tekintélyes embertársaimnak sósorszeszkészítményem hasznosságára vonatkozó elismerő s részben köszönő nyilatkozataiban.

Budapest, 1878. december hó 20-án.

Brázay Kálmán.

SÓS-BORSZESZ,

általam javított kitűnő háziszer.

Gyors hatást eszközöl: Rheuma, csúsz, szagatás, fagyás, fog-, fej- és fülfájdalmak, szemgyulladás, bennlások, stb. stb. ellen; sőt fogtisztító szerül is igen ajánlható, mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti, és a száj tisztá, szagtalan ízt nyer a szesz elpárolgása után, valamint fejmosásra, a hajdegek erősítésére és korpától megtisztulásra is.

Használati utasítás magyar vagy német nyelven bizománysaim névsorával, minden üveghez mellékeltek.

Ára egy nagy üveggel 80 kr., kisebb 40 kr.

Brázay Kálmán nagykereskedő, Budapest, iroda és központi főraktár: Múzeum-körút 19.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

KÖZIGAZGATÁSI DÖNTVÉNYTÁR.

A KORMÁNY ÉS KIR. CURIA ELVI JELENTŐSÉGÜ

HATÁROZATAI ÉS SZABÁLYRENDELETEI.

SZERKESZTI

Dr. DÁRDAI SÁNDOR

BÁRCZY ISTVÁN, minist. titk.

GRÜNWARD BERNÁT, minist. titk.

Dr. KELEMEN MÓR, oszt. tan.

KILÉNYI HUGÓ, oszt. tan.

Dr. KOGLER JÁNOS, oszt. tan.

LEŐVEY SÁNDOR, minist. titk.

Dr. SCHNIERER GYULA, és ZLINSZKY IMRE, oszt. tan.

kir. it. tábl. bíró.

ELSŐ, MÁSODIK ÉS HARMADIK ÉVFOLYAM.

Ára egy-egy folyamnak füzve 2 frt.

Dr. Dárdai Sándor a ministertanácsból nyert engedélyt ezen gyűjtőmunka kiadására s Bárczy István minist. titkár, Dr. Kelemen Mór oszt. tanácsos; Dr. Kogler János oszt. tanácsos; Dr. Schierer Gyula oszt. tanácsos; Grünwald Bernát minist. titkár; Kilényi Hugó oszt. tanácsos; Leővey Sándor minist. titkár, és Zlinsky Imre kir. it. táblai bíró urak közreműködésével eszközöltetik ezen anyaggyűjtőmunka, mely legnagyobb részben oly szabályrendeletek, sőt egyes konkrét esetek elintézésére alkalmából felmerült oly ministeri határozmányokat tartalmaz, melyek természetesen a rendeletek tárgyában nem közöltek. Kiváló érdekeltek bírnak még ezen első kötetben a választási törvény alkalmazására vonatkozó curiai határozatok, melyeket az ép most országgyűlési működő felszólalási bizottságok figyelmébe ajánlunk. Az összes anyaggyűjtőmunka az egyes szakminis-teriumok szerint rendezett tárgymutatóval van ellátva, mely könnyű áttekinthetőségével e munkának gyakorlati hasznosságát biztosít.

Kiadja és nyomatja Franklin-Társulat Budapest, egyetem-utca 4-ik szám.

A katonai iskolában Budapesten nagy korona-utca 16. sz. alatt

1879. évi január 2-án

esti tanfolyam Egyéves önkénytesek kiképzetésére, és esti tanfolyam Tartalék tisztek kiképzetésére veszi kezdetét. Idegenek az intézetben teljes ellátásban részesülhetnek. Beiratások naponta kint az igazgatósági irodában.

Az igazgatóság.

Varrógépek Wheeler és Wilson-féle Mfg. Comp. Uj-Yorkban

cs. k. udv.

szállítók

Budapestben csak Ohm C. O.-nál József-tér 15. sz.

Nagy varrógép-raktár családok és iparosok számára. — Készvarrógépek, különféle rendszerek szerint. — Berendezési intézet, házi távirókra és villámhárító tervezetekre.

Kegyes figyelembe ajánlatik!

Az idei párisi világkiállításon egyes-egyedül lett csak a Wheeler és Wilson Mfg. Comp. 80 varrógép-kiállítók közül az első jutalommal (Grand prix) „a nagy arany éremmel” kitüntetve.

Legujabb köszönő-iratok.

Figyelembe veendő

tüdő- és mellbetegek

által.

A legbiztosabb gyógyszer hurut, köhögés, rekedtség, fuldoklás, vérszegénység, ideggyöngöcs és soványkodás ellen.

Grünhagen, 1878. Jeles készítményeinek, a malátakivonat egészségi sűrű és maláta-egészségi csokoládéjának gyógyhatása sok betegségre ismeretes; nálam maláta-mellcukorkák hatása érvényesült. Köhögés, rozeműzés és étvágytalanság miatt, szenvedtem, s a Hoff-féle maláta-mellcukorkák e bajokat megszüntették.

Grünwald, földbírtokos.

Az első, valódi, gyógyhatásos, nyáloldó Hoff-féle maláta-mellcukorkák két papírban vannak.

Hoff-féle

maláta-kivonat-

Az első, valódi, nyál-oldó, gyógyhatású, Hoff János-féle malátakivonat-csokoládé 30 évi üzlet-fenállás óta 44-szer lett ki.üntelve.

egészségi csokoládé.

Bátorkodom Önnek, következő figyelemre méltó elismerést nyilvánítani csodahatású, a világon még nem létezett gyógyszerének sikeréről. Egy nagy elterjedésű és kedvelt világhírlapban olvastam e gyógyszer ajánlatát; Breszler barátom Nadwornából 20 év óta szenved mellbajban, nehéz köhögés és testi gyöngöcsben; néhány hónappal ezelőtt már alig volt lélegzete s feküdni kellett. Sok gyógyszer meg lett nála kisértve, de nem használt semmit s életben maradása iránt is kételkedtünk.

Ajánlám neki az ön csoda-gyógyszerének használatát, midőn már nem volt mit vesztenie, elfogadta tanácsomat s megrendelte a csodahatású maláta-csokoládékat s visszanyerte teljes egészségét. Elsőben megszűnt a borzasztó köhögés, azután a mellfájás, szóval egész szervezete helyre lett állítva; miután azonban az ön maláta-készítményei gyógyhatásukon kívül is jelesek s kitűnő tápszeköz-képeznek, barátom postautalvány útján 2 frtot küld, kérvén a maláta-csokoládé küldését a következő czím alatt: Breszler Nadwornában, Galliczia. Végül még egyszer forró köszönetet mondok nevezett barátom nevében, s ajánlom csoda-gyógyszerét a legmelegebben a szenvedő emberiség figyelmébe. Maradtam teljes tisztelettel

Nadworna, 1878. april 23-án.

Bodnár Móricz.

Hoff János fiókja: Budapest, kalap-utca 10.

Árak:

Maláta-kivonatu egészségi sör egy palack 60 kr. 11 pal. 6 frt, 28 pal. 15 frt, 58 pal. 30 frt. — 1/2 kilo maláta-csokoládé I. 2 frt 40 kr., 1/2 kilo I frt 30 kr., 1/2 kilo 70 kr. II. 1/2 kilo I frt 60 kr., 1/2 kilo 90 kr., 1/2 kilo 50 kr., III. 1/2 kilo I frt, 1/2 kilo 60 kr.; 1/2 kilo 35 kr. Maláta-bonbon 1 zacskó 60 kr. 30 és 15 krajczár; — Gyermekek-lápló malátalisz 1 üvegcse 1 frt. Egy maláta-füredő 80 és 50 kr. Maláta-kivonat: 1 üvegcse 1 frt, kisebb 60 kr. Malátaszappan 80, 60, 40 és 20 kr. Nagyobb megrendelésnél megfelelő engedmény. — A csomagolás legolcsóbban számítatik. 4989

Afganisztán.

Afganisztán, vagy a fővárosáról Kabul-istan-nak (Kabul országa) is nevezett ország Ázsiában fekszik, s jelenlegi határai északról az Oxus (Amu Derja) és Khiva, nyugaton Persin, délen Beludisztán, keleten az angol-indiai határ, Kafirisztán és Szvat. Területe nem volt minden időben egyenlő, majd nagyobb, majd kisebb terjedelemmel birt. Ma körülbelül 12.000 □ mfdnyai a területe és 5—6 millió a lakosainak száma.

Afganisztán mindenütt hegyekkel van borítva, melyek a Himalaja egyik ágához tartoznak s lánczaik különféle elnevezések alatt huzódnak át az országon. A főláncz Hindu-kuh (Hindu-kus) nevet visel és utolsó kiágazása Kuh-i Baba néven ismeretes. A hegláncznak legmagasabb hegytömege Kabul észak-nyugati határain fekszik és 20.000 láb magas csúcsban végződik, mely örökös hóval van borítva. Ebből a hegytömegeből két yonal ágazik el, a Szefid kuh (Fehér hegy) és Szijah-kuh (Fekete hegy). Afganisztán hegyei már az ó-kor történetében is nevezetes szerepet játszottak egyes hódítók hadjárataiban.

Az ország legjelentékenyebb folyói: a Kabul, mely a Hindu-kus déli lejtőin ered és folyvén délen a Logar, Pencs sir (Ót oroszán), Ali-Sang, Szurkharud mellékfolyókat, 75 földrajzi mérföld folyás után Attknál az Indusba szakad. Nem messze a Kabultól és vele majdnem párhuzamosan ered a Hilmenü folyó (a régieknél Etymander), mely előbb délnyugati, azután nyugati, végül északnyugati irányban foly és 175 földrajzi mérföldnyire folyás után a Szisztán tavába szakad. A Murgh-ab (Madár-folyó) Hezarországban ered és Merv homokivatáiban vész el. Kisebb folyók a Lora, Zhub, Gomul és Koram, melyek a Szulejman hegláncz nyugati részéből erednek és Beludisztán felé folynak.

Afganisztán magasságokkal levén borítva és különösen kelet felé meredek és magas hegyek képezvén határvonalat, a hegyek között számos völgyoszoros vezet át. Afganisztánból az Indus völgyébe ötven szoros vezet, melyeknek hegyeiben és völgyeiben rabló vad törzsek laknak.

De az ötven szoros között alig van 10—15, melyeken kereskedő-karavánok közlekednek, a többiek majdnem teljesen járhatlanok, részben kevésbé ismertek is. Mindenik szoros vidéké egy-egy afgán törzsnek képezi lakhelyét és mintegy kiváltságos tanyáját. A szorosok-n át- vonuló karavánok csak erős fegyveres őrzet mellett tehetik meg utjukat, minthogy a rabló törzsek megtámadásainak vannak kitéve. A rablókalandjaik nincsenek, akkor egymást támadják meg e törzsek és így folytonos harcban élnek egymással. Az afgánok emirje, a főkbán, mert minden törzs feje szintén khán nevet visel, csak úgy bírja az egyes törzseket engedelmességre és saját céljainak megnyerni, ha bizonyos mennyiségű szoldot fizet nekik fegyveres támogatásukért. Afganisztán maga több ilyen apró khánságból van összeállítva, melyek részben még ma is megtartják elnevezésüket. Az egyes khánságok hol kisebb, hol nagyobb terjedelműek; van olyan, mely 100 egész 200 mérföldnyire terjedelmű és van olyan, mely 20—30 mérföldnyire terjed. Afganisztán ismertetésénél az érintett szempontoknál fogva nem lehet oly módon eljárni, mint más országoknál, melyeknek általános és az egész országra terjedő néprajzi és társadalmi viszonyait együtt és összefoglalva lehet tárgyalni. Az afgánoknak minden törzsnek elszigetelt élete, t-rsadalma és szokásai vannak, melyek csak ritkán találkoznak egy-egy közös fővónás-

ban. Nines a világon egyetlen nép, mely a törzsek alapján annyi különböző ágra szétszakadna, mint az afgán. Az afgán elnevezés idegen eredetű és az afgánok egyáltalán nem is használják ezt; ők patannak nevezik magukat vagy épen törzsnevükkel jelölik magukat.

Az ország földrajzi ismertetését legkönnyebben és legáttekinthetőbben úgy eszközölhetjük, ha a szorosokat veszzük rendben szemügybe és az azok vidékén lakó törzseket nevezzük meg, ismertetvén egy-két vonásban székhelyüket is. A mostan folyó háboruban, de különben is legtöbb eredetiséggel találkozunk az Indus völgyével határos vidékeken lakó afgán törzsekkel. Kezdjük szemlénket észak-keleten, hol Afganisztán az angol-indiai Pesaver vidékkel határos. Itt találkozunk a momandok törzsével a róluk elnevezett hegyek és a Szvat és Kabul folyók között. Főhelyük Lalpur, mely a folyó balpartján fekszik, de a folyónak mindkét partját uralja. A momandok igen vad afgánok, mintegy 16.000 fegyveressel bírnak és az angoloknak igen sok bajt okoztak. 1873-ban Maedonald őrnagyot kegyetlenül kivégezték. 1851-ben Misni erődöt az angolok megerősítvén, némi gátot vetettek a rabló afgánok fétkelendéseinek.

A momandokkal határos az afridi törzs, mely a Khajber-szorosától délre elterülő vidéket, továbbá a Pesaver és Kohát közötti területet lakja. A momandoknál vadabb, független és áruló nép, mintegy 21.000 fegyverfogható férfival. A Khajber-szorosban lakó afridikat tartják a legembertelenebb árulóknak. Az ő területükön van továbbá a Kohát és Dsevaki-szoros. 1849 óta az angol kormány bizonyos összeget fizetett nekik évenként, hogy a nevezett szorosokat megvédjék; de belátván a kormány, hogy hütelének, 1852-ben Sir Napier által megbüntette őket. Mellettük laknak az arakazi afgánok, kik 1854 óta elég esendesen vannak. A Kurrem szorosban laknak a tiri és dsadi törzsek, kikről azt tartják, hogy nem patanok. Szomszédjaik, a zumikuit afgánok csekély számuak és az arakazi törzsszel barátságban vannak.

Tovább délre vannak a vezirik, a Gomul szoros rabló, mintegy 43.000 fegyverfogható emberrel. A vezirik két altörzsre oszlanak, a Mahmud és Kabul-kheil vezirik törzsére és nem egy ízben kellett ellenük expedíciót küldeni; habár a vezirik egy része, kikkel Herbert Edwards egyszerre lépett, csendesen maradt. Áttekinve a határhegységek afgán törzseit, áttérünk az ország belsejében lakó törzsekre, melyek az afgán nép zömét képezik. Itt két törzsszel találkozunk, ezek a gildsiek és a duranik. A gildsiek törzse 16 altörzsre oszlik, melyek a Logar, Tarnak, és Arghazan völgyeiben és fennsíkjain laknak, földműveléssel foglalkoznak és a legderekabb népek tartatnak. A mult században ők voltak az uralkodó törzs, sőt 1722-ben a persiai dynastiát is felforgatták; 1737-ben azonban Nadir-sah meghódította őket. 1802-ben a durani törzs kerekedett felül s ma is az uralkodó Afganisztánban. — A gildsiek körülbelül 100.000 embert számlálnak és 30.000 fegyverest képesek kiállítani. Vannak ezeken kívül még más törzsek is, melyek közül legkiválóbbak a Bolan szoros vidékein lakó acsikzai és kakar törzsek, mely utóbbiak kezében van az assa foetida kereskedés.

A szorosok között nevezetesebbek a Khajber, Kurrem, Gomul és Bolan szorosok. A Khajber szorosok már több rajzot és ismertetést közöltek a Vasárnapi Ujság-ban s így csak a másik háromról mondunk el némit, a mi a mostani hadviselés tekintetében figyelmet érdemel. A legismertebb szoros a Gomul, melyet veziri afgánok tartanak hatalmukban és nyugta-

lanitanak rablásaikkal. A Kurrem szoros történeti nevezetessége, minthogy több hódító tört be ezen a szoroson. A Kurrem folyó foly rajta keresztül és Thal, határörvidéki helység partjain épült erősség. A folyó mentén fölfelé haladva a szorosban előbb egy vad rengetegben vezet át az ut s csak azután tér a tulajdonképeni Kurrem völgybe. Kurrem erőd 118 mérföldnyire van Kohattól és 80 mérföldnyire Ghaznitól. Áll egy négyszög fallal kerített várból, melynek sarkain kerek tornyok vannak. Egy náib vagy kormányzó lakja, ki a vidéken az adót szedi az emir számára. A Kurrem vagy Pejver szoros összeköttetésben áll a Hezarde-rekht (Ezerfa) nevű szorossal, mely az évnék felében hódított hegyekkel van körítve. Innen az ut a Logar völgybe tér s Ghazni és Kabul felé ágazik el. Az angolok ezen völgyen haladva előre, két főhelyét Afganisztánnak fenyegetik egyszerre. A Bolan-szoros, mely Afganisztán déli részén Beludisztánba vezet, arról nevezetes, hogy Ahmed Sah ezen hatolt át az Indus völgyébe.

Az afgán városok mind köfállal vannak körülveve, s így váraknak volnának nevezhetők, mindazonáltal európai értelemben csak Kabul, Ghazni, Herat és Kandahar nevezhetők annak. Kabul a hasonnevű folyó mellett jól művelt síkságban szépen fekvő város. Nagy téglafal környezi a várost. Az emir palotája egy Balahiszár (Magasvár) nevű halmon fekszik, oszloposarnokok díszítik és három aranyozott esucuo toronnyal bír. Egy más erődben van a hercegek börtöne, hol Jakub khán is fogva volt 1874 óta, s csak a napokban szabadították ki onnan. A város közepén van egy tágas tér és egy szép bazár. — A város hajdan igen népes volt; de mióta az angolok, 1842-ben elpusztították, nem igen népesedett meg újra. Egy halmon van Baber szultán sirja, melyhez a mohammedánok zarándokolnak. Ghazni régebben hatalmas, bevehetetlennek tartott várral, de 1838-ban bevették az angolok. A régi körből sok szép és pompás épületnek romjával dicsekszik e hajdan ragyogó város, mely a Ghaznavaid uralkodó családnak székhelye volt. Herat 35 láb magas köfállal kerített város, a hasonnevű khánság székhelye, szép kertekkel és palotákkal bír. Hires rózsavizéről és kardpengéről, Kandahar köfállal kerített hely, de könnyen bevehető, mennyiben magasabban fekvő dombok környezik. Ma csak 30.000 lakosa van, míg 1842 előtt 60.000-nél több volt. Majmene, Gurian és Ferrah csak gyöngye vályogfállal kerített helyek és könnyen bevehetők.

A mi a lapunkban közölt térkép illeti, ennek rajzolásában a rajzoló arra volt tekintettel, hogy az ország hegyes jellegét tökéletesen visszaadja s a vízrajz is teljesen áttekinthető legyen. Tökéletesebb tájékozásul a magassági pontok is több helyütt adva vannak. A mi értel-münk szerint vett városok, mezővárosok és hasonló elnevezésekről Afganisztánban szó nem lehetvén, a kereskedés nagysága vétezt az afgán helységek megjelölésének alapjául s így vannak nagyobb kisebb kereskedő városok és falvak. A mint fennebb jelöltük is, az erődök nem a mi fölfogásunk szerint értendő, hanem a jól védhető helyek vannak ilyenekül feltüntetve. A szorosok megjelölésére nagy gondot fordított a rajzoló, minthogy ezek itt kiváló fontosságúak. Az utakat nem lehetett különböző jellegű utakra osztályozni, minthogy csak egyféle kezdetleges és csak félig járható utak vannak az országban.

A földrajzi nevek magyaros átírással vannak adva, mint mely az egyedül jogosult az olyan népek nyelveiből vett szavaknál, melyek nem latin jegyekkel írnak.

Végül Afghanistan térképéhez egy vázlatos térképet mellékelünk, melyben Európa és Ázsia van feltüntetve, hogy Afghanistan fekvése és nagysága iránt minden olvasó könnyen és azonnal tájékozhatta magát, ha nem is áll atlasz azonnal rendelkezésére.

Mi ujság?

A királyné születésnapját, e hó 24-én a királyi család egészen családias körben ülte meg Gödöllőn. Ő felsége a király és királynén kívül Gödöllőn van Rudolf trónörökös, a toszkanai nagyherceg s a kis Valéria főhercegnő, a ki felséges anyjának gyönyörű bokrétaival kedveskedett. A királyné születésnapjával a karácsony-est is egybe esvén, ez alkalomból négy karácsonyfát állítottak föl a kastélyban, de a királyi családnál csak egy, a többi a személyzet kicsinyei részére. Gondoskodott a királyi pár a szegényekről és az iskolás gyermekekről is. A szegények közt 200 frtot osztottak ki, a katolikus és református iskolákban pedig gazdag karácsonyfát állítottak föl, s ruhaneműeket, lábbelit és játékszereket osztottak szét a gyermekek közt.

Rejtélyes történet Gödöllőn. A királyi család jelenlegi tartózkodási helyén különös híreket beszélnek. A csendbiztos legényei szokatlan nagy szám-

ban fordulnak meg Gödöllőn, sőt Budapestről is ment egy rendőrszáz. A csendbiztosnak a királyi lakban őrszobát nyitottak és a legénység a kastély körül czirkál. Állítólag egy száz social-demokrata miatt állnak őrt, ki nem rég érkezett Budapestre; megfordult aztán Helmandban és Gyöngyösön és épen Gödöllőn szállt ki, a hol eltűnt. A hírek még hozzá teszik, hogy a social-demokrata uraságra a bécsi rendőrség ébersége hívta föl a budapesti rendőrség figyelmét. Röviden szólva: egy merénylet tervezőjét sejtik benne, de hogy azért-e, mert social-demokrata, és mert Gödöllőn szállt ki, ezt nem lehet tudni. A rejtélyes ur rejtélyes históriájának egyik változatát a «Nemzeti Hírlap» következőkben említi meg: Ezelőtt egy héttel egy fiatal ember jelent meg egy gödöllői parasztnál, s kíváncsian tudakozódott ő felségei gödöllői tartózkodásáról, vadászati kirándulásairól stb. Ezek a kérdések és az idegen széles karimájú kalapja feltűntek a parasztnak, ki perze mindjárt social-demokratát orrontott az idegenben, a ki aligha jó szándékkal jött Gödöllőre. Ha már egy magyar parasztról beszélünk ennyit (a mennyi egy bécsi policzistának is becsületére válnék), bátran elhihetjük azt is, hogy emberünk jelentést tett a királyi kastélyban, hova rögtön 12 udvari zsanárt s több rendőrt hívtak le Bécsből, valamint egy titkos ágens is

a m. kir. belügyminiszteriumból. A «szocial-demokrata» azonban eltűnt.

József főherceg és tanítója. József főherceg legutóbbi Nagyváradon léte alkalmával meglátogatta egykori tanítóját: Dr. Römer Flórist s annak házában kedvesen emlékezett vissza amaz időre, midőn őt is a tudomány e kitérő bajnokja oktatta. E látogatás emlékeül a főpap márványtáblát készített Weiszlovics Adolf nagyváradi főkráterében s arra a következőket vésette:

A legnagyobb Nádor fia

József

cs. kir. ausztriai főherceg Ur,

a «háladatos tanítvány» emlékeül,

ki szeptember 3-án 1878-ban

Römer Flóris Ferencz kanonokot,

mint hajlani tanítóját

e házban meglátogatni kegyeskedett.

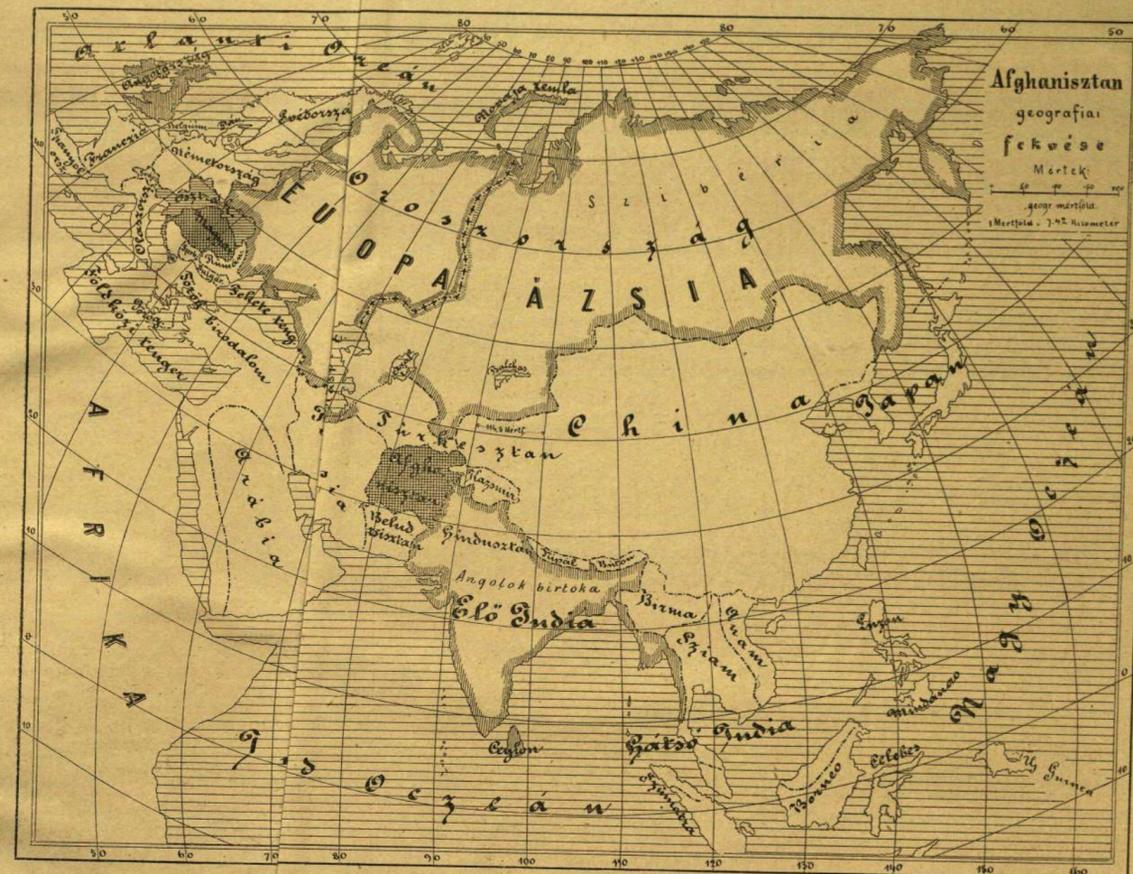
Béke a Jövőknek, Úv és Szerencse

a Távozóknak.

Örök háladat a megtisztelttől!

Az emléktábla nemokára be fog helyzetetni a kanonoki épületbe, melynek falai között látogatta meg egy hálás főherceg egykori tanítóját.

A trónörökös házassága. A Münchenben megjelenő «Baierische Vaterland» című lap „biztos forrásból” arról értesül, hogy Rudolf főherceg, az osz-

trák-magyar trónörökös, legközelebb elyzi György száz herceg legidősebb leányát, Matdot. A bajor lap e híre azonban még megerősíté vár.

A kétértelmű miniszter, mint ezt a képviselőházban iselenté, törvényjavaslatot készít elő, mely Magyarország összes népiskoláiban kötelei tantárgyulrendeli a magyar nyelv tanítását.

A természettudományi társulat e 18-án szakülést tartott a műgyetem természetben. Herman Otto a pókokról beszélt, ek előadásban s kitűnő tárgyismerettel szólva a bilyál (a pókok fonalrópítése) tüneményéről, a Nesiák mester-séges lakásáról, stb. Majd Paszlay József mutatta be a most sokszor emlegetett iskop-halacs-kákat, melyek onnan kapták nevök hogy szemök olyan kiindorodott, mintha kettősövön néznének. Tulajdonképen nem is új faj, nem a közön-séges aranyhálnak egy válfaja. Jönbözik attól annyiban, hogy teste vastagabb, far-3-ba hasadt és szemei ki vannak dűledve. Okei régi hírneves természetbúvár ezeket csak rendszereknek tartotta. Egy régi chinai könyvbenylet 1176 ban írtak, samlai nevén említették, a chinai nyelven annyit tesz, hogy szélesfarku anyhal. Végül Schuller tanár mutatta be Caillettázsúrtó gépét érdekes mutatónyok kíséretében

A földrajzi társaság decz. ki ülésén Briv Iván a földrengések statisztikájá értekezett. Az eddigi tapasztalatok szerint a föngés gyakoribb őszzel és télen, mint az év máskaiban, gyakoribb éjjel mint nappal. Nemelyeljetlennek tartják a földrengési statisztika rezeres fölvetelét, mert a megfigyelés nem terjedhi az ocaénokra; de ez nem oly fontos, mint a fázöldre nézve. Az értekező arra utal, hogy a felt, a földrengések természetének teljes kiderítése, ak ugy vihető keresztül, ha a statisztikai felvémunkája nemzetközileg szerveztetik. Ezután di Béla olvata föl Csairbus Géza szobeni tanár értezését «A népek átalakulásáról». A néptörzsek elzása, a különböző típusok létrejötte épen azon rrvényen alapszik,

mint a vegytanban a különböző elemekből létrejövő új, az összetett elemekből különböző anyag keletkezése. Az amerikai bensülött és az európai keveredése szüli a kroolt. Ép így a többi különböző elemek keveredésének eredménye az elemektől egészen különböző faj. Elősorolta aztán a szerző a különböző keresztvészekből létre jött fajokat, nem különben az élő nevezetesebb népfajok mily törzsekből való származását. A keresztvés törvényét átvitte a szerző a népek szokására és műveltségére is. Megemlítette a klíma befolyását a fajok átalakulására.

A budapesti központi távírdahivatalnak nagy munkát kellett teljesítenie a delegációk üléseze alatt. Egész beszédeket távirat utján küldöztek szét a bécsi és külföldi lapoknak; de a távírdahivatal megfelelt pontosan a feladatnak s a bécsi lapok teljes elismeréssel szólnak a végzett munka felől. A delegációk 37 napig tartottak. Ezen idő alatt összesen 5.744.380 szó adatot fel, ugy hogy napjára 155.254 szó esik. Legtöbb volt nov. 13-án: 195.350 szó, legkevesebb decz. 8-án: 100.240 szó. A fenn-telbi összegből a Bécs és Budapest közti távirati közlekedésre esik 1.469.040 szó. A táviratok tulajdonmóan nagyobb része esti 6 órától éjfélig adatot fel. «Ha meggondoljuk, teszi hozzá az új «Presse» levelezője, hogy e táviratok mindig akadálytalanul továbbítatnak s a ferdtés a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, minden méltányos ember szívesen elfogja ismerni, hogy az itteni távírdahivatal, teljesen megérdemli a dicséretet.»

Jótekonny adomány. Báró Hirsch vasuti vállalkozó a pesti izraelita nőegyesületnek, az egylet leányárvaháza kibővítésére, tízezer forintot adományozott s ezenkívül örökös alapítványt tett, melynek kamataiból évenként tíz árvalányt lehet az intézetben eltartani.

A petárdá-ügyben, mint Bécsből írják, az ottani rendőrség annak nyomába jött, hogy egy Bécsben lakó tűzesternél utóbbi időben petárda alakú robbanó készülékek gyártattak és az illető tűzészert készítők az ő üzletvezetőjével azon időben, a midőn a miniszterelnök palota előtt petárdák süttettek el, — Budapestben tartózkodott. A vizsgálatot ennek folytán annál szorgosabban folytatják.

A konstantinápolyi legújabb összeesküvés fejé-

nek egy magyar embert Römer Andrást állítják, kit el is fogtak, de a ki amerikai polgár lévén, az amerikai követ kiadatását követeli a portától. Más hírek szerint Rómert nem összeesküvés miatt fogták el, hanem mert Szulejman pasa pörében oly vádakkal illették, melyek alól tisztázniia kell magát. Ugyanis a háború alatt előkelő helyet foglalt el a konstantinápolyi arzenálban, s hír szerint mulasztásokat követett el. Elég az hozzá, hogy Rómerről most sokat beszélnek a konstantinápolyi levelezők, kik egyszersmind közönséges kalandornak tüntetik föl, De egy itthon levő személyes ismerőse, Kovács Lőrincz honvéd őrnagy Nagy-Szombatról azt írja a «Föv. Lapok»-ban, hogy Römer tiszta jellemű magyar ember, s a hírlapokba a legtevesebb adatok jutottak felőle. A híres bécsi gyufagyáros fia, de Magyarországon született, s a szabadságharcban Bem seregében küzdött. Képzett technikus, főképp tűzészeti dolgokban. 1868-ban haza jött s vasuti főmérnöki alkalmazást kapott. Egy ideig a Ferencz-csatorna építésénél vett részt; de a török kormány újabb felszólítására ismét kiment Törökországba, hol mint mérnök, később pedig az arzenálban vitt jelentéken szerepet. Nagyon híhető, hogy ő a konstantinápolyi muszka ügynökök szemében nagy szálla, s lehet, hogy ép ezek híreszteltek felőle mindeféle demondánat.

A kit halottnak hittek. A boszniai hadjárat kezdetén azon hír járta be a fővárosi sajtót, hogy dr. Csairer Ákos, 52. gyalogezredbeli tartalékos hadnagyt a lázadó felkoncezolták. Családja s ismerősei megsírták a derék ifjút, kit halottnak hitt mindenki. De ki irhatná le a család örömét és meglepetését, midőn a holtak hitt ifju épen karácsonra jó egészségben hazatért, hogy állandón a fővárosban maradjon.

A trónörökös vadászkalandja. A cseh főurak nem régebben vadászotat rendeztek, melyben részt vett Rudolf trónörökös is, ki vadászot közben pihenőre melléktra tért s egy fatörzsre telepedett. Mivel megéhezett, egy darab sültet húzott ki vadász táskájából s falatozni kezdett. A közellevő eszerjésből egy parasztsuhancz lép elő s alázatos

hajlongásokkal tart a trónörökösöz. *«Pancz princez, nem kell kullu, (bicska)!»* A trónörökös nevére intett igent, mire a szuhanc egy kést húzott elő s bórna drágán fényesre törülve, átnyújtá. A vadász további folyamában a szuhanc s a trónörökös elváltak egymástól s a késről is megfeledeztek. Mikor a vadásztól hazaindultak, az indóháznál egyszerre csak nagy mozgás támadt, s a parasztfü erők erejével törte magát a trónörökös közelébe. *«Ponizsene proszim, pane prince, ráciú zapomenout na mou kullu a nedali mne ji zpátky!»* (Kérem alásan princez ur, elfeledkezett késemről s nem adta vissza.) Rudolf trónörökös nevére keresélt zsebében, de biz a kést nem találta. Kárpótlásul tekintélyes összeget nyújtott át a finnak e szavakkal: *«Végy rajta másik kést.»* A fin megelégedetten távozott.

A hó a svájci havasokban az idén szokatlan nagy. A Jurától az alpokig minden egy hómező, a közlekedés legtöbb helyütt meg van szakítva s a gyermekek nem járhatnak iskolába.

Felhívás. A *«Vasárnapi Ujság»* hasábjain közzé teendő *«A magyar hírlapiról 1879-ben»* című közleményem teljesbét végett felkérem a hírlapok és folyóiratok kiadóit és szerkesztőit, sziveskedjenek 1879-ben megjelenő lapjaik vagy folyóirataik egy-egy számát illetőleg fizetést hozzáim (egyetemi könyvtár-épület) vagy e lapok szerkesztőségébe mielőbb beküldeni. — Budapest, 1878. december 24. *Szimyei József.*

Egyveleg.

80 évig a trónon. Mint az indiai arabs lapok jelentik, nemrég halt meg Dabar delarábiai állam szultánja: Omár Abbász, nem kevesebb mint 80 évi uralkodás után. A hedsira 1197. évben (1782) született; atyja, Abdurrahman szultán összeesküvésnek esett áldozatul, mikor Omár még csak 16 éves volt. Omár herezeg akkor trónra lépett, s mindazokat, kik az atyja elleni összeesküvésnek részesei voltak, mintegy 36 személyt, zsákba varrva, a tengerbe dobatta. Az elhunytak 26 fia és 18 leánya és számos unokája volt. Omár szultán buzgón foglalkozott kereskedelemmel is, s 10 kereskedő hajója volt, közte 2 gőzös.

Gőzsikló a Vezuvon. Az olasz miniszterium 30 évre adott engedélyt a Vezuvon építendő gőzsiklóra. A pálya új rendszer szerint építették. Nyolcz kocsis közlekednék folyvást. A forgalom 600 utasra van számítva naponta; az utazás alig egy óráig tartana. Az építést január elején megkezdik, s azt hiszik, 1879-ben a gőzsikló már közlekedni is fog.

Naptárak az 1879. évre.

A Franklin-társulat magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4. szám) megjelentek és minden könyvtárban kaphatók: az 1879. évre szóló általánosan kedvelt dús tartalmu *naptárak*, egymint:

Nemzeti nagy képes naptár 1879-ik évre. Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal, szerkeszti Áldor Imre. XI. évfolyam. „A zálogházban” nagy czimképpel (Munkácsy Mihály festménye után) és számos a szöveg közé nyomott képpel. Füzve 1 frt.

Tartalma: A felséges uralkodó ház. Csillagászati és kortani jellegzé e az 1879-ik évrnek. Katholikus, protestáns, görög, orosz és izraelita naptár-rész jegyzéklapokkal. Bélyeg-illusztrációk. Irodalmi rész: A zálogházban. Elbeszélés (a czimképhez). Két „hazáruoló”: Andrássy Gyula gróf és Tisza Kálmán (két képpel). Két világhírű város (négy képpel). Szigligeti Ede (képpel). Paulay Ede (képpel). Tóth Kálmán (képpel). Egy kastély titka (beszély). Egy poros ország és népe (két képpel). Híros B. es városáról (két képpel). Ferencz Károly főherczeg (képpel). Heckenast Gusztáv (képpel). A San-Stefanoi béke-kötés (képpel). A berlini kongresszus (képpel). A párisi világkiállítás (képpel). Az 1875—78-ki országgyűlés berekesztése. Gorove István (képpel). Római nagy urak életmódja (képpel). Kossuth Lajos és Andrássy Gyula gróf. A colaradói burgonya-rovar. R. bszolgaság Egyiptomban. Magyarország czimnévtára (hivatalos adatok alapján). Országos vásárok a magyar sz. korona birtokain. Kamat-számítás. C. elölébet, árendát mutató tábla. Hirdetések.

Falusi gazda naptára 1879. évre. A magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanítók számára. Pfitzner János, Iby Ferencz, Erdélyi Károly, Ehrlich Izidor, Baky István, Turonyi, Ordody Istv., Schober Ignác, Kodolányi Ant., Ebner Sándor stb. közreműködésével szerk. Szorzon Pál tan. XV. évfoly. Számos ábrá. Füzve 80 kr.

Tartalma: Naptári rész. — Bajok és ellenszerek a gazdai pályán. — Sajátkezelés vagy bére-

adás. — Öszinte szó bérléteinkről. — Tizenkét tanács bérlők (és nem bérlők) számára. — Pfitzner János. A számvitel a háztartásban. — Gazdasági gyakorlaton épült elméleti tételek. — Iby Ferencz. A vízlec-apolásról. — Erdélyi Károly. A talaj lecsapolásának előnyeiről. — Ehrlich Izidor. Trágya és trágyakezelés. — Erdélyi Károly. A rétek trágyázásáról. — A keverék trágya (komposzt). — Baky István. Az árva-rozsnokról. (Bromus inermis) (ábrákkal). — Turonyi. A luczerna termesztéséről. — A svéd vagy koreszlóhere (Trifolium hybridum). — A talaj megmunkálása tavasszal. — Iby Ferencz. A hus vagy vágóhus. — Takarmányrépa a vérbaj ellen. — Kodolányi Antal. A zozott zab etetése. — Ordody István. Zöld vagy száraz takarmánnyal etessük-e a marhákat? — A kosárfűz művelése és felhasználásáról (ábrákkal). — Erdélyi Károly. A különféle fanemek faragványipari szempontból. — Schober Ignác. Egy-két szó a f. t. l. fák metszéséről. — Ordody István. A gyümölcste nyészítés emelése. — Kodolányi Antal. A Gubicz-féle vasgerendelyes ekék. — „Magyar eke.” — Rög-törő gyűrűs hengerek. — Az Altian-féle tagolt rétbortona. — „Hungaria” sorbavető gépek. — Sz. r. vavető gépek. — A szelelő és megválasztó rosták. — Krausz és Kreyzik kézi arató- és kaszálógépe (13 ábrával). — A világhossz jelentősége a növények életében. — Iby Ferencz. Apró ellenségek. — Ordody István. A fa-szű. — A gabuafutoncz. Dr. Kulm Gyula nyomán. — A vértető. — Hasznos rovarok. — Ebner Sándor. Utótagyok. — Zách Sándor. A Zách-féle javított méhkaptár (ábrákkal). — Havi teendők emlékeztetője. — Országos városok jegyzéke.

Borászati naptár 1879-ik évre. Szerkeszti dr. Nyári Ferencz. VI. évfolyam. Számos ábrával. Füzve 80 kr.

Tartalma: Naptári rész. — Magyarország borkivitele és behozatatalának kimutatása. — Külföldi nevezetesebb piacokra hordóban kiadott borokért fizetendő vámj és vitelbár kimutatása. — A bortőzde szokásjogai. — Bálint bécsi jóvendősége. — I. Természettudományi rész. Az állatvilágból. — Kártékony állatok. R. varok szőlőben. — Gyümölcsös kertben. — Konyhakertben. — Virágos kertben. — Mezei gazdagságban (ábrákkal). — II. Szőlőszeti rész. A furtzóli hasznalatról. — 1. Asztali s ööl termesztésére szánt talaj miuósége. 2. Elkülhetetlen befektetések (ábrával). 3. Megválasztandó szőlőfajok (ábrával). — III. Borászati rész. Műborok készítése. 1. Aszborok. 2. Ürmös borok. 3. Pezseő borok. — IV. Kertészeti rész. A faiskoláról. — Faiskola alakítása (ábrával). — Az egyiptomi téli hagyma (ábrával). Földi maudola. V. Mulattató rész. Borkoresolyák. — Országos vásárok jegyzéke.

Kertészgazdászati naptár 1879. évre. Szerk. dr. Farkas Mihály. Első évf. Számos ábrával s jegyzetlapokkal ellátva. Füzve 80 kr.

Tartalma: Naptári rész napló-jegyzetekkel. — A kertművelés és vele rokon-ipar, különös tekintettel a kisbirtokos osztály állására. — Kerti munkálatok, különös tekintettel az őszi idényre. — Honosítási, magnemesítési és termelési kísérletek. — Gyümölcsészet köréből. — Gyakorlati tanácsok újabb gyümölcs-telepek alakításánál (ábrákkal). — Ártalmas gyomok és azok kiirtása. — Nehány kevésbé ismeretes konyhakerti növény (ábrákkal). — Dinnyészet (ábrákkal). — Jelesebb dinnyék ismertető leírása. — Melyik a legjobb dinnye? — Virágos kert (ábrákkal). Dohány-termesztőknek némi tájékoztásul. — Kertgazdászati irodalom — Méhészet rövid foglalataja. — Havi teendő emlékeztetője. — Konyhakerti vetemények rövid foglalataja.

Protestáns új képes naptár 1879-ik évre. Dr. Ballagi Aladár, Kovács Miklós, Bodon J. közreműködésével szerkesztette Duzs Sándor tan. XXV. évfolyam. Több arczképpel s a protestáns egyház tisztai névtárával. Füzve 50 kr.

Tartalma: Naptári rész. — Ballagi Mór (arczképpel). — A mostoha leány (elbeszélés). — Báro Kochmeister Frigyes (arczképpel). A levélhordó. Fonqué beszélya. — Kovács Miklós. A jegybankokról és bankjegyekről. — Pap Gábor dunántúli ref. egyházker. superintendens (arczképpel). — Bodon József. Sárka története. Elbeszélés. — Petrik János Jakab, volt soproni evang. főisk. tr. (arczképpel). — Egy új tudományról. — A gyermek k visszás nevelése. Boek után. — Protestáns egyházi tisztai névtár. — Országos vásárok jegyzéke.

István bácsi naptára vagyis családos házigazdákknak s gazdaszanyoknak, népnevelőknek, helységi előjáróknak, iparosoknak és földművelőknek való képes kalendárium 1879-dik közévre. Alapító Majer István, szerk. Köhalmi Klímstein József tanár. XXIV-ik évfolyam. Közleményekkel Robicssek Fer., Vayand Géza, Földes Fer., Kubicza Terentius, Glatz József, stb.-től. Füzve 50 kr.

Tartalma: Naptári rész. — I. Az erkölcsi világ. XIII. Leo pápa (képpel). — Robicssek Ferencz. A nyolcz boldogságról. — Vayand Géza. István bácsi jelszava: „Istennel, észszel és szorgalommal boldogulsz”. — A árva. Elbeszélés. — Kubicza Terentius. Légy állhatatos a jobban s ne légy könnyelmű. — II. Gazdák naptára. A gyümölcsfaültetéről. —

Miként készítendő a kerti melegágy? — Van-e ja pinocékben légmérőre szükség? — Korai burgonyatenyésztés. — Néhány szó a tojások mesterséges kikötéséről, vagyis az újabb költökemenzéről (ábrákkal). — III. Népevelők naptára. A falusi kisedgódódt ügyében (képpel). — Állítsunk fel népkönyvtárakat. — IV. Történetiek és népisime. Glatz József. Szent Gellért esznádi püspök s vértanu emlékezete. — A románok (képekkel). — István bácsi a hazában és a nagy világban. A budai hideggyógyintézet (képpel). — A Vág völgy. Folytatás (képpel). — Bethlehem. — Az Aja Szófia (képpel). — VI. A természetet és ipar-világból. A telegraph és telephonról (ábrával). — VII. Mulatva oktatók s tréfák mezeje. Paprikás versek. — Adomák Mátyás királyról. — Országos vásárok jegyzéke.

Eötvös naptár 1879. évre. Tanfériak és tanügy-barátok számára. Az Eötvös-alap javára kiadja a központi gyűjtő-bizottság. Többek közreműködésével szerkesztik György Aladár és Lutenberger Agoston. Második évfolyam. Füzve 60 kr.

Tartalma: Naptári rész. — Horváth Mihály (arczképpel). — Dr. Tavasi Lajos † 1877. jan. 28. (arczképpel). — Mendlik János (arczképpel). — Komjáthy György (arczképpel). — György Vilmos. A molnárkísértete. — Léderer Ábrahám. Az Eötvös-alap eszményi oldala. — Teréz eszményképe. Emlébeszél. tartotta P. Szathmáry Károly. — Utasítás a népkönyvtárak alapítása, szervezése s kezelése tárgyában. — A harmadik egyetemes tanitógyűlés. — A mult 1877—78-ik tanév történetéhez. — Brunswick Teréz emlékezete. P. Szathmáry Károlytól. — Az „Eötvös”-alap szabályzatai. — Titkári jelentés. — Az Eötvös-alap jövedelmét gyarapító könyvkiadványok jegyzéke. — Életrépek és jellemrajzok. — A népnyelv hagyományok gyűjtésére vonatkozó utasítások. — A pedagógiai társaság alapszabályai. — Czimtár. — Hasznos tudnivalók. — Az Eötvös-alap számadása. — Országos vásárok jegyzéke.

A magyar nők naptára 1879-ik évre. Szerkeszti K. Beniczky Irma. XI. évfolyam. Számos képpel s napló-jegyzetekkel ellátva. Füzve 60 kr.

Tartalma: Naptári rész napló-jegyzetekkel. — Tisza Kálmán (arczképpel). — Toilette és szépi-tészet. — Georgiai nők (képpel). — Kalifornia óriás fája (képpel). — A gyermekek elleni (képpel). — A fűtés és a fűtő-anyagok. — A gyermek kert. — Bányászat Kaliforniában (képekkel). — Hasznos tudnivalók. — Mulattató rész. — Von der Meulen Jakobae. Elbeszélés — Keletindiai bajadérek (képpel). — Életet életért. Igaz történet. — Az óriáskönyv családja (képpel). — Erdi képek (két képpel). — Hó és havirág. Rege. — Apróságok. — Országos vásárok jegyzéke.

Deák Ferencz naptár az 1879-ik évre. Szerkeszti Áldor Imre. III. évfolyam. A párisi nemzetközi kiállítás madártávtáblán felvett nagy képpel, s sok kisebb képpel. Füzve 50 kr.

Lidérc-naptár 1879. évre. Elbeszélések. Uti kalandok stb. gyűjteménye. XVIII. évfolyam. Sok képpel. Füzve 60 kr.

Honvéd-naptár az 1879. évre (együttal katonai naptár). A magyar nép számára. Szerkeszti Áldor Imre. XII. évfolyam. „Huszár-bravur” (Wagner Sándor festménye után) nagy czim- s a szöveg közé nyomott számos kisebb képpel. Füzve 60 kr.

Kossuth-naptár 1879. évre. Szerkeszti Honfi Tihamér. IX. évfolyam. „II. Rákóczy Ferencz elfogatása” (Benczur Gyula festménye után) nagy czim- és számos a szöveg közé nyomott kisebb képpel. Füzve 40 kr.

A „Népszázlója” naptára 1879-ik évre. A magyar nép számára. Szerkeszti Áldor Imre. XI. évfolyam. „A falu hőse” (Munkácsy Mihály festménye után) nagy czim- és sok kisebb képpel. Füzve 40 kr.

Nevecsünk! mulattató naptár a gyönyörűsége 1879-ki esztendőre, megcsinálta vala egy ásztromókus. Számos illusztrációkkal. Füzve 40 kr.

A magyar nép naptára 1879-ik évre. Képes kalendárium sokféle hasznos és mulattató olvasmányal ellátva. Szerkeszti Tatár Péter. Sok képpel. Füzve 30 kr.

Határidő-naptár, 1879-ik évre, mindenemű hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdaszettek, utazók és üzerek számára, hasznos jegyzetekkel és 65 üres lappal ellátva, irópapíron és kemény kötésben 1 frt 20 kr.

Uj fali naptár 1879-ik évre. Egy egész iv 20 kr.

Neuer Illustrirter Volkskalender für Ungarn und Siebenbürgen. Auf das Jahr 1879. XIII. Jahrgang. Geb. 50 kr.

Neuer Wandkalender für das Jahr 1879. Ein ganzer Bogen 20 kr.